

*PLAN PRISTUPAČNOSTI PROSTORA,
PROCEDURA I POLITIKA
SVEUČILIŠTA JURJA DOBRILE U PULI
U ODNOSU NA OSOBE S INVALIDITETOM*

Studeni 2022.

Za Sveučilište Jurja Dobrile u Puli izradio:

EduMotion, obrt za edukaciju i posredovanje
vl. Nikola Koluder

Publikacija je izrađena u sklopu EU projekta:

**PRENAMJENA ZGRADE BIVŠEG
VOJNOG OBJEKTA – MORNARIČKE
BOLNICE ZA POTREBE
ISTARSKOG SVEUČILIŠTA – druga faza**

Sadržaj publikacije isključivo je odgovornost Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Internetska stranica projekta:
mornaricka-projekt.eu

Kontakt:

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Zagrebačka 30

Za više informacija o mogućnostima financiranja projekata putem Europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj posjetite internetsku stranicu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije: www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj

1. METODOLOGIJA	3
2. CILJEVI ANALIZE	5
3. ANALIZA TRENUTNOG STANJA I PREPORUKE ZA OSIGURAVANJE PRISTUPAČNOSTI I RAZUMNE PRILAGODBE	6
3.1. Organizacijski (meki) aspekti pristupačnosti	6
3.1.1. Pristupačnost politika dionicima s invaliditetom	6
3.1.2. Poticanje pozitivne kulture organizacije i pristupačne komunikacije prema dionicima s invaliditetom	8
3.1.3. Osiguravanje adekvatnih znanja i vještina o temama invaliditeta i pristupačnosti	10
3.1.4. Dostupna podrška studentima i zaposlenicima s invaliditetom	11
3.2. Arhitektonska pristupačnost prostora UNIPU	18
3.2.1. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA REKTORATA	18
3.2.2. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA FAKULTETA EKONOMIJE I TURIZMA (ZGRADA FET-a)	25
3.2.3. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ADMINISTRATIVNA ZGRADA FAKULTETA EKONOMIJE I TURIZMA	28
3.2.4. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA FILOZOFSKOG FAKULTETA I FAKULTETA ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI	30
3.2.5. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA BUDUĆEG KAMPUSA NA PODRUČJU BIVŠE MORNARIČKE BOLNICE	33
4. PLAN UNAPRJEĐENJA ELEMENATA PRISTUPAČNOSTI ZA DIONIKE S INVALIDITETOM	34

1. METODOLOGIJA

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli je u sklopu projekta „*Prenamjena zgrade bivšeg vojnog objekta - Mornaričke bolnice za potrebe istarskog Sveučilišta – druga faza*“ (KK.06.2.2.19.0001): preuzelo na sebe obvezu izrade plana pristupačnosti svojih prostora, procedura i politika u odnosu na osobe s invaliditetom. Kako bi se sagledala cjelovita slika o trenutnoj pristupačnosti UNIPU provedena je ANALIZA TRENUTAČNOG STANJA s ciljem procijene organizacijskih (mekih) te arhitektonske pristupačnosti prostora koji se koriste za provedbu aktivnosti UNIPU.

Analiza trenutnog stanja provedena je koristeći više alata i metoda:

1.1. Analiza dostupnih dokumenata

U svrhu ostvarivanja pregleda postojećeg stanja pristupilo se analizi politika i dokumenata UNIPU koristeći izvore koje je ustupilo samo Sveučilište, ali i pregledom javno dostupnih dokumenata postavljenih na internetske stranice institucije. Između ostalog, navedeni su izvori strateški planovi Sveučilišta, različite politike i odluke, izvještaji o radu i slično.

Korištenje dokumentacije koja je dostupna online važno je zato što u praksi testira načela transparentnosti i javne dostupnosti. Internetske stranice Sveučilišta u tom su se smislu pokazale lakima za korištenje i pretraživanje, a svim je traženim dokumentima bilo jednostavno pristupiti, pogotovo zato što su relevantni materijali ponuđeni kroz intuitivno i dobro organizirano sučelje.

1.2. Razgovori s predstavnicima Sveučilišta i sastavnica

Pregled postojećih dokumenata nadopunjen je metodom nestrukturiranih intervjua koja je provedena s nekočinom predstavnika Sveučilišta i sastavnica. Svrha je ovih intervjua razviti uvodni pregled situacije te dopuniti podatke i kontekst za elemente pristupačnosti koji se ne mogu iščitati samo iz dokumenata. Zaposlenici Sveučilišta pokazali su se pristupačnima i njihovi su uvidi pružili dobar početni pregled situacije.

1.3. Online upitnik

Iduća faza u radu formuliranje je, testiranje i slanje online upitnika predstavnicima Sveučilišta i sastavnica. Upitnik nije zamišljen kao kvantitativan, već je njegova svrha na strukturiran način prikupiti kvalitativne podatke o temama održivog razvoja i postojećim praksama na Sveučilištu. Odaziv na ovaj upitnik bio je slab, međutim, valja uzeti u obzir njegovu opsežnost, ali i količinu radnih sati koji je zahtijevao od uključenih. Ipak, smatramo da je upitnik ispunio svoju funkciju zato što je ponudio uvid u stvarne prakse na sastavnicama.

Upitnik je strukturiran slijedeći šest odabranih ciljeva održivog razvoja koji su procijenjeni kao relevantni za djelovanje Sveučilišta. Radi se o sljedećim ciljevima održivog razvoja:

- Cilj 4. Osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje i promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja
- Cilj 5. Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti žene i djevojke
- Cilj 8. Promicati uključiv i održiv gospodarski rat, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve

- Cilj 9. Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost
- Cilj 12. Osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje
- Cilj 16. Promicati miroljubiva i inkluzivna društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i graditi efikasne, odgovorne i uključive institucije na svim razinama

Za potrebe izrade ovog dokumenta korišteni su odgovori povezani s ciljevima 4. i 16. koji se direktno odnose na uključivo obrazovanje i inkluzivno društvo.

Upitniku se može pristupiti na sljedećem linku:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdgLFNkiuaSV0ZfWlCu00_YXRleH93LRMRTwxy3n_ZxVIGCWw/viewform.

1.4. Upitnik o arhitektonskoj pristupačnosti

Arhitektonska pristupačnost prostora, kao jedna od preduvjeta za dostojanstveno korištenje prostora od strane osoba invaliditetom, procijenjena je temeljem UPITNIKA O ARHITEKTONSKOJ PRILAGOĐENOSTI. Upitnik je izrađen sukladno odredbama *Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 78/2013)*. Upitnik sadrži pitanja i opise svih elemenata arhitektonske pristupačnosti sukladno navedenom Pravilniku, a za potrebe analize pristupačnosti prostora UNIPU izabrana su relevantna pitanja koja se odnose na:

- Elemente pristupačnosti za savladavanje visinskih razlika (rampa, dizalo, vertikalno podizna platforma, koso podizna sklopiva platforma)
- Ulazni prostor u građevinu (vrata, hodnici, stepenište)
- WC
- Soba, učionica, radni prostor
- Induktivna petlja ili transmisijski obruč
- Oglasni pano
- Orijentacijski plan za kretanje u građevini
- Parkirališno mjesto

Cjelokupni upitnik je dostupan na sljedećoj poveznici: <https://1drv.ms/b/s!AmzP01rm4-zxg8FojNCO0zqsxHlrEA?e=bHm5we>.

Analiza pristupačnosti izrađena je sukladno principima:

- a. SOCIJALNOG MODELA INVALIDITETA koji predstavlja odmak od medicinskog modela promatranja invaliditeta koji invalidnost prepoznaje kao problem pojedinca te bi se pojedinac trebao mijenjati. Prema socijalnom modelu, invalidnost nije problem pojedinca nego je okolina ta koja uzrokuje ograničenja za osobu s invaliditetom. Razumnom prilagodbom okoline, poticanjem neovisnog življenja, uključivanjem na tržište rada te nužnim kompenzacijskim naknadama ograničenja je moguće svesti na najmanju mjeru.

- b. RAZUMNE PRILAGODBE koja označava potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koji ne predstavljaju neproporcionalno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, ondje gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo ravnopravno uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na ravnopravnoj osnovi s drugima.
- c. UNIVERZALNOG DIZAJNA¹ tj. način kako dizajnirati proizvode i okoliš kako bi bili u najvećoj mjeri uporabljivi svim ljudima, bez potrebe za prilagodbama ili nekim posebnim dizajnom.

Temeljem prikupljenih podataka uključeni stručni tim izradio je preporuke koje predstavljaju stručne zaključke i poželjni plan intervencije u smjeru povećanja pristupačnosti politika, procedura i prostora UNIPU.

2. CILJEVI ANALIZE

Osobe s invaliditetom (OSI) predstavljaju značajne dionike u funkcioniranju UNIPU, bilo kao studenti ili kao zaposlenici. Prikupljanjem i analizom relevantnih podataka o organizacijskoj i arhitektonskoj pristupačnosti UNIPU želi dobiti konkretne informacije u kojim dijelovima svojih politika, procedura, rada sa studentima i ostalim aspektima organizacije postoji prostor za unaprjeđenje elemenata pristupačnosti i na koji način je moguće iste implementirati.

Isto tako, UNIPU želi dobiti konkretne podatke u kojoj mjeri su prostori koji se koriste za administrativne i obrazovne aktivnosti pristupačni te na koji način se pristupačnost može unaprijediti.

Analizom relevantnih elemenata pristupačnosti i pomoću dobivenih stručnih preporuka, UNIPU ima za cilj isplanirati buduće intervencije po pitanjima pristupačnosti na razini politika, procedura i arhitektonske pristupačnosti i iste implementirati u planiranim projektima razvoja infrastrukture i ostalih projekata usmjerenih na istraživačke i visokoobrazovne institucije (NPOO², OPKK³ i OPULJP⁴).

Navedenim prilagodbama UNIPU kao organizacija teži ka djelovanju prema socijalnom modelu invaliditeta te prihvaća da invalidnost nije problem pojedinca nego je okolina ta koja uzrokuje ograničenja za osobe s invaliditetom. Razumnom prilagodbom okoline ograničenja je moguće svesti na najmanju mjeru i omogućiti da studenti i zaposlenici s invaliditetom koriste resurse organizacije ravnopravno s osobama bez invaliditeta.

Ovaj dokument će se koristiti i u aktivnostima osvještavanja relevantnih dionika o potrebama i ograničenjima studenata i zaposlenika s invaliditetom posebice u pripremi obrazovnih aktivnosti i/ili planiranja budućih prostornih kapaciteta. Ovakvim proaktivnim stavom ka osiguravanju pristupačnosti UNIPU se pozicionira kao visokoškolska ustanova koja želi povećati broj studenata i zaposlenika s invaliditetom, poticati raznolikosti te iskoristiti prednosti raznolikosti za daljnji razvoj organizacije u skladu s modernim politikama uključivosti.

¹ Više informacija o razumnoj prilagodbi i univerzalnom dizajnu na poveznici:

https://www.soih.hr/pdf/soih_editions/univerzalni_dizajn1.pdf

² Nacionalni plan otpornosti i oporavka

³ Operativni plan Konkurentnosti i kohezije 2021-2027.

⁴ Operativni plan Učinkoviti ljudski potencijali 2021-2027.

3. ANALIZA TRENUTNOG STANJA I PREPORUKE ZA OSIGURAVANJE PRISTUPAČNOSTI I RAZUMNE PRILAGODBE

3.1. Organizacijski (meki) aspekti pristupačnosti

UNIPU kao ustanova visokog obrazovanja organizacija je koja posjeduje uhodane procedure i načine komunikacije, prakse i standarde koji su proizašli iz svakodnevnog rada, pokušaja i pogrešaka, relevantnih zakonskih odredbi te navika i načina rada zaposlenika. Navedeno predstavlja *meke* dimenzije UNIPU-a kao organizacije te utječe na sve aspekte i dionike koji djeluju unutar organizacije, uključujući studente, nastavno i nenastavno osoblje, vanjske suradnike, goste, dobavljače i ostale relevantne dionike koji na bilo koji način sudjeluju u radu organizacije. U nastavku dokumenta, identificirana su ograničenja i predložene prilagodbe koje ravnopravno utječu na sve navedene dionike.

Organizacijski aspekti i ustaljena praksa, odnosno meki aspekti organizacije prilagođeni su potrebama i mogućnostima *prosječne populacije* koja, razumljivo, čini veliku većinu. Kroz ovaj dio dokumenta analizirat će se u kojoj su mjeri organizacijski (meki) aspekti adekvatno prilagođeni ostalim dionicima koji imaju iste potrebe kao prosječna populacija, ali zbog invaliditeta posjeduju specifična ograničenja i potrebu za kompenzacijskim mjerama, odnosno prilagodbama koje će im omogućiti ravnopravno sudjelovanje u djelovanju organizacije.

Za potrebe ovog dokumenta predlažemo organizacijsku podjelu sukladno aspektima koji predstavljaju kvalitetnu podlogu za analizu i preporuke u smislu osiguravanja pristupačnosti za osobe s invaliditetom na razini politika, procedura, dostupnih alata i ostalih relevantnih aspekata svakodnevnog boravka, rada i korištenja dostupnih usluga i resursa na UNIPU:

ORGANIZACIJSKI ASPEKTI

- **Politike** – uključujući stavove i donošenje odluka te uključenost tema relevantnih za dionike s invaliditetom u strateškim dokumentima i politikama organizacije te njihovu dostupnost
- **Kultura i komunikacija** – uključujući pristupačnost komunikacijskih kanala te kulturu komunikacije prema dionicima s invaliditetom
- **Znanja i vještine** – uključujući kontinuiranu senzibilizaciju i edukaciju zaposlenika i studenata o temama invaliditeta
- **Podrška i procedure** – dostupne svim relevantnim dionicima s invaliditetom s fokusom na studente i zaposlenike s invaliditetom.

3.1.1. Pristupačnost politika dionicima s invaliditetom

Javno opredjeljenje organizacije o pozitivnom stavu prema uključivanju studenata s invaliditetom te zapošljavanju osoba s invaliditetom demonstrira proaktivan pozitivan stav koji za posljedicu ima percepciju UNIPU kao organizacije koja je spremna ravnopravno uključiti osobe s invaliditetom bez obzira na zakonske odredbe. Prvi je korak jasno definiranje spremnosti organizacije za uključivanje principa socijalnog modela invaliditeta, razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna u javno dostupne krovne dokumente organizacije.

Analizom *Statuta UNIPU iz 2021.*⁵ ustanovljeno je da članak 85. definira da se status studenata s invaliditetom uređuje posebnim aktima Sveučilišta, a naknadnom analizom dolazi se do informacije da su Pravilnik i prateći dokumenti izrađeni i sadrže potrebne informacije vezane uz definiranje i osiguravanje skrbi za studente s invaliditetom.

U *Strategiji razvoja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli za razdoblje 2021.-2026.*⁶ navedene su vrijednosti Sveučilišta u kojima se spominje i inkluzivnost studijskih programa za sve studente. Iako je deklarativno navedena, inkluzija se ovdje odnosi na poticanje raznolikosti. Raznolikost je stepenica iznad pristupačnosti i razumne prilagodbe, poželjna je vrijednost, ali uključuje puno širu bazu dionika i nije specifična za osiguravanje kvalitetnih uvjeta pristupačnosti za studente i zaposlenike s invaliditetom.

Na internetskoj stranici Sveučilišta⁷ opisuju se njegova misija, vizija i vrijednosti. Navodi o strateškom opredjeljenju javno su objavljeni i pružaju uvid u osnovna stajališta organizacije te što zainteresirani mogu očekivati sudjelovanjem u njezinom radu.

Analizom *Izvješća o radu i poslovanju Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli* bivši rektor prof. dr. sc. Alfio Barbieri navodi ciljeve Sveučilišta u kojima se navode svi važni aspekti o kojima ono skrbi. Između ostalog navode se rezultati/kriteriji/*benchmark* izjave koji sumiraju stajališta vodstva organizacije o pitanjima važnima za provedbu obrazovanja studenata. Pristupačnost nije navedena kao jedna od izjava.

Kako bi se osiguralo da organizacija u potpunosti usvoji pristupačnost i osiguravanje jednakih mogućnosti za sve studente i ostale dionike, bez obzira na postojanje ili nepostojanje ograničenja, preporučamo da se u krovnim dokumentima UNIPU jasno i nedvosmisleno definira predanost UNIPU organiziranju studijskih programa u skladu s principima socijalnog modela invaliditeta, osiguravanja razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna. Preporuke je moguće implementirati na način da se termini pristupačnosti, studiranja za sve, osiguravanja razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna uvrste u vrijednosti rada UNIPU i to u:

- Statut UNIPU,
- Strategiju razvoja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli za razdoblje 2021-2026,
- Internetsku stranicu UNIPU gdje su objavljeni misija, vizija i vrijednosti organizacije,
- Izvješća o radu i poslovanju Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.

Pravilnik o studiranju studenata s invaliditetom glavni je dokument vezan za politiku UNIPU prema studentima s invaliditetom u kojem su određeni:

- definicija studenta s invaliditetom i način dokazivanja statusa,
- obveze UNIPU u smislu osiguravanja pristupačnosti i prilagodbe ispitivanja,
- materijalna prava studenata s invaliditetom.

Uzevši u obzir da dokument predstavlja važan izvor informacija studentima s invaliditetom – kako trenutnim tako i potencijalnim – **preporučujemo da se pravilnik:**

⁵

https://www.unipu.hr/_download/repository/Procisceni_tekst_Statuta_Sveucilista_Jurja_Dobrile_u_Puli_studeni_2021.pdf

⁶ https://www.unipu.hr/_news/93569/Strategija%20razvoja%20Sveucilista%202021.%20-%202026..pdf

⁷ https://www.unipu.hr/o_sveucilistu/misija_vizija_vrijednosti

- dopuni definicijama socijalnog modela invaliditeta, razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna i da se dodatno opišu dimenzije pristupačnosti prema razinama predstavljenima u ovom dokumentu,
- javno objavi na internetskoj stranici zajedno s ostalim važnim dokumentima UNIPU.

Isto tako **preporučujemo izradu dokumenta koji će na pojednostavljen način pružiti informacije o studiranju s invaliditetom** na internetskoj stranici Ureda za studente s invaliditetom.

Zaposlenici s invaliditetom, koji je stečen rođenjem ili tijekom rada u organizaciji, također imaju potrebu za pripadanjem organizaciji koja prihvaća različitosti, a pristupačnost jasno navodi u svojim temeljnim dokumentima. Navedene se preporuke odnose i na isticanje spremnosti UNIPU prema zapošljavanju i zadržavanju u zaposlenju osoba s invaliditetom koje će imati ista prava i obveze kao i ostali zaposleni uz osiguravanje kompenzacijskih mjera kako bi se postigla prava jednakost. **Preporuka je izraditi dokument koji sadrži:**

- načine utvrđivanja statusa zaposlenika s invaliditetom,
- prava koja imaju zaposlenici s invaliditetom,
- hodogram načina ostvarivanja prava,
- službe podrške i kontakte osoba za podršku.

3.1.2. Poticanje pozitivne kulture organizacije i pristupačne komunikacije prema dionicima s invaliditetom

Svaka organizacija može odlučiti raditi prema socijalnom modelu invaliditeta. Glavna obilježja takve organizacije uključuju:

- prilagođen fizički pristup,
- osiguravanje informacija u pristupačnom formatu,
- pozitivan odnos prema zapošljavanju i uključivanju studenata s invaliditetom,
- konzultiranje s OSI (i/ili organizacijama OSI) pri osmišljavanju usluga što omogućava uštedu u potencijalnim prilagodbama.

Navedene je elemente potrebno jasno i nedvosmisleno komunicirati i uključiti u sve komunikacijske kanale kao integralni dio informacija koje se dijele s relevantnim dionicima (studenti, zaposlenici, posjetioči, dobavljači i sl.).

Preporuka je da informacije o visokom učilištu, studijskim programima i uvjetima studiranja vezane uz OSI budu javno objavljene na internetskim stranicama visokog učilišta, i to na mjestu koje je posvećeno informacijama o studiranju s invaliditetom kao što je stranica Ureda za studente s invaliditetom. Naročito je važno paziti da informacije o studiranju osoba s invaliditetom budu promovirane i dostupne tijekom smotri i ostalih aktivnosti koje imaju svrhu privlačenja novih studenata.

Javno dostupne informacije trebaju pokrivati teme o prostornoj pristupačnosti, dostupnim oblicima potpore i pravima studenata s invaliditetom, kao što su prava na prednost pri upisu na studij, individualno prilagođen način provjeravanja znanja, vještina i sposobnosti, prilagodbe u nastavi i prilagođene provjere stečenih kompetencija, vršnjačka potpora, prilagođeni smještaj i prijevoz, stipendije, subvencioniranje troškova studija i drugo, ali i kontakt odgovornih službi i osoba.

U cilju osiguravanja jednakih mogućnosti, smanjenja opterećenja te ujednačavanja prakse osiguravanja razumne prilagodbe **preporuča se izrada smjernica za razumnu prilagodbu i komunikaciju sa studentima s invaliditetom uz detaljne prikaze alata, metoda i postupaka**. Dokument je potrebno izraditi na temelju „Smjernica za unapređenje sustava potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj“ (prof. dr. sc. Lelia Kiš-Glavaš u, 2016.)⁸ te na temelju primjera dobre prakse nastalih u akademskom okruženju kao što je DO-IT Center na Sveučilištu Washington u Seattleu⁹. Smjernice trebaju sadržavati detaljan prikaz alata, metoda, postupaka i između ostalog naputke o sljedećim temama:

- kako postupati s dionicima s određenom vrstom invaliditeta,
- kako osigurati pristupačnost u prijavnom procesu,
- kako osigurati pristupačnost za osobe s invaliditetom tijekom javnih i/ili informativnih događanja koje se primjerice mogu odnositi na upisni postupak ili aplikaciju za posao,
- korištenju raznolikih komunikacijskih kanala u nastavi,
- osiguravanju dostupnosti informacija za osobe s invaliditetom (npr. Brailleovo pismo, lako čitljiv format i lako čitljiv jezik, odgovarajuća visina za osobe u invalidskim kolicima),
- predstavljanju informacija u formatu jednostavnom za čitanje (eng. *easy to read* format) koji se primjenjuje na razne vrste informacija: pisane, elektroničke, video i audio formate. Primjeri dobre prakse dostupni su na internetskoj stranici www.Inclusive-europe.eu¹⁰,
- korištenju asistivne tehnologije,
- osiguravanju fizičke pristupačnosti,
- načinima prilagodbe nastave i ispitnih procedura sukladno specifičnostima pojedinih oblika invaliditeta,
- prijavnim, upisnim i drugim obrascima namijenjenima studentima koji su oblikovani prema preporukama za pripremu građe lagane za čitanje i dostupni u elektroničkom obliku¹¹,
- načinima efikasne komunikacije u odnosu na specifičnosti pojedinih oblika invaliditeta,
- korištenju načela univerzalnog dizajna u pripremi nastavnih planova i izvedbe nastave.

Pri dizajniranju mrežnih stranica treba voditi računa o njihovoj funkcionalnosti za osobe s različitim funkcionalnim sposobnostima, odnosno treba osigurati dostupnost sadržaja putem više od jednog osjetila sukladno *Smjernicama za osiguravanje pristupačnosti mrežnih sadržaja* koje je razvila Inicijativa za pristupačnost mreži¹² (eng. *Web Accessibility Initiative – WAI*). Dizajneri i programeri mrežnih stranica trebali bi koristiti smjernice kako bi povećali pristupačnost mreži.

8

[https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Obrazovanje/VisokoObrazovanje/RazvojVisokogObrazovanja/Smjernice za unapređenje sustava potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj.pdf](https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Obrazovanje/VisokoObrazovanje/RazvojVisokogObrazovanja/Smjernice%20za%20unapređenje%20sustava%20potpore%20studentima%20s%20invaliditetom%20u%20visokom%20obrazovanju%20u%20Republici%20Hrvatskoj.pdf)

⁹ <https://www.washington.edu/doit/brief-category/academics>

¹⁰ <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read/>

¹¹ <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/380>

¹² <https://www.w3.org/TR/WCAG20/>

Prema *Izjavi o pristupačnosti*¹³ na internetskoj stranici UNIPU vidljivo je da je ona posljednji puta preispitana 3. kolovoza 2020. što pokazuje ažurnost i spremnost UNIPU za praćenje i uvođenje potrebnih preinaka na svojoj internetskoj stranici.

Sukladno provedenom testu pristupačnosti¹⁴ za internetsku stranicu <http://www.unipu.hr> ustanovljena je djelomična pristupačnost stranice uz identificirane probleme s:

- nedostatkom alternativnog teksta, odnosno dodatnog opisa fotografija i grafičkih elementa koji pomažu osobama koje koriste čitače ekrana za pregledavanje sadržaja internetske stranice,
- neaktivnim ili preskočenim naslovima što uzrokuje velike probleme u orijentaciji na internetskoj stranici,
- neadekvatnim kontrastima između teksta i podloge,
- nemogućnosti promjene fonta, kontrasta i slično na internetskoj stranici,
- većim brojem neaktivnih poveznica.

Preporuka je provesti detaljnu procjenu pristupačnosti internetske stranice i drugih digitalnih i ICT alata koje koriste studenti, zaposlenici i ostali dionici Sveučilišta koristeći smjernice i alate dostupne u sklopu Inicijativa za pristupačnost mreži¹⁵

3.1.3. Osiguravanje adekvatnih znanja i vještina o temama invaliditeta i pristupačnosti

Nastavno i nenastavno osoblje UNIPU ne posjeduje adekvatna znanja i vještine za osiguravanje razumne prilagodbe i integraciju studenata u nastavni proces iako imaju motivaciju za pružanje podrške studentima s invaliditetom. Nema podataka o provedbi sustavne edukacije nastavnog i nenastavnog osoblja, a u pojedinim se dokumentima napominje da se informacije vezane uz prilagodbu dijele sastavnicama u obliku dokumenata. Nastavno osoblje koje je u direktnom kontaktu sa studentima s invaliditetom dobiva podršku Ureda za studente s invaliditetom i na svoju inicijativu osigurava adekvatne uvjete za studente. U 2021. godini provedena je edukacija o pristupačnosti za osobe s invaliditetom u sklopu edukacije o horizontalnim temama u sklopu EU projekta.

Uloga je organizacijskih i ustrojstvenih oblika podrške kao što je Ured za studente s invaliditetom da prikupljaju informacije, ostvaruju suradnju s relevantnim organizacijama i organiziraju senzibilizacijske i edukativne aktivnosti.

Preporuka je organizirati kampanju senzibilizacije relevantnih dionika o potrebama, ograničenjima i mogućnostima studenata s invaliditetom pokrivajući teme razumne prilagodbe, univerzalnog dizajna, adekvatne komunikacije i primjera dobre prakse. Kampanju je prvenstveno potrebno provesti objavom digitalnih sadržaja na internetskoj stranici UNIPU, a onda i distribucijom brošura i video materijala. Preporuka je povezati se s organizacijama civilnog društva koje okupljaju studente s invaliditetom ili osobe s invaliditetom općenito kako bi se ostvarila suradnja na području senzibilizacije uzevši u obzir da navedene organizacije već imaju razvijene senzibilizacijske alate i materijale koje je moguće iskoristiti u djelovanju UNIPU.

¹³ https://www.unipu.hr/izjava_o_pristupacnosti

¹⁴ <https://wave.webaim.org/>

¹⁵ <https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/>

Nadalje, **preporučujemo organizaciju kontinuirane edukacije nastavnog i nenastavnog osoblja o potrebama, ograničenjima, razumnoj prilagodbi i univerzalnom dizajnu s naglaskom na nastavu.** U ovu bi edukaciju trebali biti uključeni svi zaposlenici UNIPU, a moguće ju je provesti gledanjem ranije snimljenog video materijala objavljenog na internetskoj stranici UNIPU gdje zaposlenici sadržaje mogu savladavati vlastitim tempom.

Edukacija treba sadržavati teme:

- rad sa studentima s invaliditetom s fokusom na prepoznavanje vrsta invaliditeta,
- mogućnosti studenata s različitim oblicima invaliditeta,
- načini prilagodbe akademskih sadržaja njihovim mogućnostima, izbjegavajući pritom kompromitiranje akademskih standarda,
- procjena stečenih kompetencija svih studenata, pa tako i studenata s invaliditetom,
- pravila e-pristupačnosti namijenjena specifično osoblju zaduženom za uređivanje internetskih stranica visokih učilišta,
- mogućnosti osiguravanja pristupačnosti kroz usluge, radove i opremu nabavljenu u procesima javne nabave (primjerice nastavna pomagala, projektiranje novih prostora i sl.),
- načini efikasne komunikacije u odnosu na specifičnosti pojedinih oblika invaliditeta,
- asistivna tehnologija u radu ,
- rad s kolegama s invaliditetom i poticanje raznolikosti na radnom mjestu.

Preporučujemo da se u odnosu na uključivanje zaposlenika s invaliditetom organizira dodatna edukacija s administrativnim osobljem zaduženim za zapošljavanje i praćenje rada (upravljanje timovima) kako bi se omogućilo kvalitetno privlačenje novih talenata, uvođenje u posao i osiguravanje razumne prilagodbe na radnom mjestu. Edukacija treba sadržavati teme:

- metode praćenja zaposlenika s invaliditetom i poticanje na deklariranje,
- načini regrutiranja, definiranje i objava oglasa za posao koji je inkluzivan i privlači talente,
- metode selekcije uključujući načine komunikacije i testiranje,
- alati za analizu radnih mjesta,
- metode motiviranja i uvođenja u posao,
- primjeri arhitektonskih, tehničkih te procesnih prilagodbi u osiguravanju razumne prilagodbe i izvora financiranja.

3.1.4. Dostupna podrška studentima i zaposlenicima s invaliditetom

U *Izvješću rektora o radu i poslovanju Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli 2019. – 2020.*¹⁶ navodi se da je u izvještajnom razdoblju posebna pažnja posvećena realizaciji strateškog cilja koji se odnosi na prilagođavanja uvjeta studiranja potrebama studenata s poteškoćama i invaliditetom izradom *Pravilnika o studiranju studenata s invaliditetom* i *Postupnika donošenja preporuke za prilagodbu nastavnoga procesa i polaganja ispita*. Navedeni dokumenti nisu lako javno dostupni, odnosno objavljeni na internetskoj stranici UNIPU.

16

https://www.unipu.hr/download/repository/Izvjescje_rektora_o_radu_i_poslovanju_Sveucilista_Jurja_Dobrile_u_Puli_u_akademskoj_godini_2019.-2020.pdf

Isto tako uveden je izborni kolegij „Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom“ koji je predstavljen na orijentacijskom danu gdje su studenti poticali da se uključe u aktivnosti vršnjačke potpore. U svrhu postizanja kvalitetnog rada sa studentima s invaliditetom, korištene su ranije izrađene posebne upute primjerene vrsti invaliditeta. Upute su proslijeđene sastavnicama kako bi nastavnici bili upoznati s mjerama i preporukama za prilagođeno izvođenje nastave i polaganje ispita s navedenim studentima. Uspostavljen je kontakt s Pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom odnosno Uredom za studente s invaliditetom koji promiče njihova prava, ukazuje Ministarstvu znanosti i obrazovanja na manjkavosti u provođenju ili neprovođenju preporuka za studente s invaliditetom. Dodatno su izrađeni:

- Pravilnik o studiranju studenata s invaliditetom čime su uređena osnovna pitanja vezano uz definiranje pojma studenta s invaliditetom, stjecanje statusa studenta s invaliditetom te uvjeta i načina studiranja studenata s invaliditetom,
- Postupnik donošenja preporuke za prilagodbu nastavnoga procesa i polaganja ispita kojim se regulira način postupanja Ureda za studente s invaliditetom Sveučilišta Jurja Dobrila u Puli u slučaju zaprimanja zahtjeva za donošenje preporuke za prilagodbu nastavnoga procesa i polaganje ispita,
- Obrazac ZSSI Zahtjeva za pokretanjem postupka donošenja preporuke prilagodbe nastavnog procesa i polaganja ispita,
- Obrazac ZSSIR Zahtjeva za pokretanjem postupka donošenja preporuke prilagodbe nastavnog procesa i polaganja ispita-rješenje.

Izrađena je i informativna brošura za studente s invaliditetom na Sveučilištu Jurja Dobrila u Puli koja je prezentirana na „Orijentacijskom danu“. U brošuri su navedena prava i mogućnosti koje mogu ostvariti studenti s invaliditetom.

Sve navedeno predstavlja zavidnu razinu skrbi i spremnosti UNIPU za pružanje podrške i uključivanje studenata s invaliditetom kao ravnopravnih dionika u organizaciji.

Preporuka je navedene dokumente javno objaviti na internetskoj stranici UNIPU zajedno s ostalim resursima za studente s invaliditetom.

UNIPU od 2020. godine ima ustrojen **Ured za studente s invaliditetom** koji razvija, implementira i koordinira podršku studentima s invaliditetom te vodi evidenciju studenata s invaliditetom¹⁷. Na internetskoj stranici UNIPU navedena je općenita uloga Ureda, deklarativan popis oblika invaliditeta, uredovno vrijeme za rad sa studentima te poziv za registraciju. Informacije objavljene na stranici Ureda ograničene su na javne pozive i ne nude dodatne resurse za studente s invaliditetom.

Preporuka je dopuniti opise te proširiti sadržaj internetske stranice podrške za studente s invaliditetom na način da su:

- informacije o studijskim programima i uvjetima studiranja detaljno opisane, uključujući i informacije o prostornoj pristupačnosti, dostupnim oblicima potpore i pravima studenata s invaliditetom, poput prava na prednost pri upisu na studij, na individualizirano prilagođen način polaganja dodatnih provjera znanja, vještina i sposobnosti, prilagodbe u nastavi i

¹⁷ https://www.unipu.hr/rektorat/kabinet_rektora/ured_za_studente_s_invaliditetom

prilagođene provjere stečenih kompetencija, vršnjačku potporu, prilagođeni smještaj i prijevoz, stipendije i subvencioniranje troškova studija i drugo, kao i kontakt odgovornih službi i osoba. Informacije trebaju biti trajno objavljene te dostupne trenutnim i potencijalnim studentima,

- objavljene oznake ostalih oblika invaliditeta osim trenutno objavljenih oznaka za osobe s motoričkim teškoćama te gluhih i slijepih osoba, a posebice u kontekstu obrazovanja gdje je sve veći broj studenata s nevidljivim oblicima invaliditeta (autizam, teškoće u učenju, mentalne bolesti, kronične bolesti koje utječu na svakodnevno funkcioniranje i sl.),
- detaljnije opisani sadržaji o dobrim praksama pružene pomoći na Sveučilištu, ali i primjeri iz drugih organizacija, sadržaji o razumnoj prilagodbi i univerzalnom dizajnu u visokoškolskom obrazovanju i slični resursi koji mogu pomoći studentima u svakodnevnim aktivnostima, ali i potaknuti nove studente na uključivanje u rad UNIPU-a,
- tijekom promoviranja rada UNIPU-a ili pojedinih studijskih programa u promotivne materijale i sadržaje uključeni poveznica i informacije o Uredu i dostupnoj podršci,
- sve informacije dostupne u raznim formatima kako bi im što veći broj osoba mogao pristupiti (jednostavan jezik, adekvatan kontrast, audio opis, titlovi na video materijalima i slično).

UNIPU od akademske godine 2016./2017. organizira potporu studentima s invaliditetom kroz odobravanje i financiranje **pomoći studenta – asistenta u nastavi**.¹⁸ Podrška se prvenstveno odnosi na potporu za studente s tjelesnim invaliditetom te može uključivati potporu pri kretanju (odlazak i dolazak na fakultet te kretanje prostorom, rješavanje administrativnih procedura, nabavu literature, fotokopiranje) te pomoć u praćenju nastave, a sve u skladu s unaprijed definiranim potrebama studenata s invaliditetom. Uslugu financira UNIPU kroz angažman svojih redovitih studenata do 15 sati mjesečno.

Uz osobe s motoričkim teškoćama, u javnom pozivu za studente s invaliditetom pozivaju se i studenti s ostalim oblicima invaliditeta (osobe s oštećenjima vida i sluha, motoričkim poremećajima, kroničnim bolestima, specifičnim teškoćama učenja kao što su disleksija i ADHD i psihičkim bolestima i poremećajima) da kontaktiraju Ured za studente s invaliditetom kako bi se izradila baza studenata s invaliditetom i ovisno o broju studenta s invaliditetom i oblicima invaliditeta utvrdile općenite i posebne akademske prilagodbe u procesu njihova studiranja. Provjerom poveznice za registraciju ustanovljeno je da poveznica nije aktivna.

Isto tako, u javnim pozivima navodi se da student s invaliditetom koji se ne želi deklarirati kao student s invaliditetom nema tu obvezu u sustavu visokog obrazovanja, ali u tom slučaju ne može ostvariti pravo na akademske prilagodbe namijenjene studentima s invaliditetom.

Navedeno predstavlja pohvalan odnos prema studentima s invaliditetom te je **preporuka navedenu praksu nastaviti uz napomenu da je potrebno provjeriti i uspostaviti ispravnu poveznicu za registraciju i formulirati jasna pravila o postupanju s podacima prilikom registracije i ta pravila javno objaviti**. Studenti s invaliditetom, kao i ostale osobe s invaliditetom, moraju biti sigurni da će njihovi podaci i privatnost biti zaštićeni te da deklariranje i ulazak u evidenciju neće negativno utjecati na njihov akademski status ili stečena financijska prava. Prema izjavama zaposlenika zaduženima za rad

¹⁸ https://www.unipu.hr/studenti/podrska_studentima_s_invaliditetom

Ureda, odziv studenata na navedeni poziv relativno je slab i **preporuka je analizirati kako se studente s invaliditetom može dodatno potaknuti na registraciju**, uz moguće smjerove djelovanja:

- natječaj za naj studenta s invaliditetom,
- natječaj za kreativna rješenja problema važnih za studente s invaliditetom,
- suradnja s organizacijama civilnog društva i uključivanje UNIPU u projekte za osobe s invaliditetom,
- imenovanje ambasadora za studente s invaliditetom iz redova postojećih studenata s invaliditetom u svrhu stvaranja povjerenja.

Od akademske godine 2020./2021. UNIPU koordinira dodjelu stipendija za studente s invaliditetom, a od akademske godine 2018./2019. do danas, isplatu novčane potpore za podmirenje dijela troškova prijevoza za redovite studente s invaliditetom.

UNIPU temeljem akata Sveučilišta i Ministarstva znanosti i obrazovanja omogućuje ostvarivanje prava na subvencioniranje troškova javnog prijevoza i školarine, prava na prilagodbu i nabavku potrebne literature te prilagođenog načina polaganja ispita.

Konkretna podrška studentima s invaliditetom u smislu prilagodbe uključivanja i ravnopravnog sudjelovanja u nastavnom procesu, definirana je *Postupnikom donošenja preporuke za prilagodbu nastavnog procesa i polaganja ispita*.

Iz publikacije „*Smjernice za unapređenje sustava potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj*“ (prof. dr. sc. Lelia Kiš-Glavaš u, 2016.)¹⁹ prema kojoj djeluju pojedine sastavnice UNIPU, oblici potpore koje pružaju pojedini uredi za studente s invaliditetom na visokim učilištima u RH uključuju:

- izravnu potporu studentima, budućim studentima, nastavnicima, administrativnom i stručnom osoblju na sveučilištima,
- pružanje informacija, organizacija predavanja, radionica, savjetovanja i edukacije,
- izrađivanje vodiča o prostornoj pristupačnosti sastavnica,
- osiguravanje individualizirane prilagodbe u nastavi i na ispitima, prilagođavanje nastavnih materijala, izrađivanje i prilagođavanje audiosnimki predavanja, video snimanje i titlovanje predavanja,
- osiguravanje digitalizacije literature,
- pokretanje e-kolegija pristupačnih osobama s invaliditetom,
- posredovanje pri osiguravanju prilagođenog prijevoza, smještaja u dom u prilagođenim sobama i asistenciju u domovima,
- provođenje edukacije osoblja u menzama,
- pružanje podrške u prostornim prilagodbama i nabavi pomoćne tehnologije,
- dodjeljivanje stipendija i nagrada najuspješnijim studentima s invaliditetom,
- organiziranje aktivnosti vršnjačke potpore, obrazovne asistencije, usluga volontera,
- uspostavljanje i održavanje kontakata s udrugama i resornim institucijama.

19

<https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Obrazovanje/VisokoObrazovanje/RazvojVisokogObrazovanja/Smjernice%20za%20unapre%C4%91enje%20sustava%20potpore%20studentima%20s%20invaliditetom%20u%20visokom%20obrazovanju%20u%20Republici%20Hrvatskoj.pdf>

Preporuča se provesti detaljnu analizu financijskih, ljudskih i obrazovnih kapaciteta i mogućnosti Ureda za studente s invaliditetom UNIPU te izraditi detaljan plan za unaprjeđenje njegovog kapaciteta kako bi preuzeo aktivniju ulogu u kontinuiranoj i sustavnoj podršci trenutnim i budućim studentima s invaliditetom i nastavnicima.

Daljnja je **preporuka formulirati i javno objaviti dokument koji definira metode individualne prilagodbe nastavnog procesa studentima s invaliditetom** kako bi se osigurala razumna prilagodba. Navedeni bi dokument trebao uključivati²⁰ napomene o:

- dostupnosti nastavnih materijala studentima prije početka semestra s definiranim rokovima za objavu,
- omogućenom audiosnimanju predavanja ukoliko za to postoji potreba,
- osiguranoj dostupnosti različitih oblika e-učenja i digitalnih repozitorija nastavnih materijala,
- osiguranoj prisutnosti osobnog asistenta u nekim oblicima nastave (laboratorijska nastava – rukovanje kemikalijama ili elektroničkim uređajima) i vršnjačkoj potpori,
- osiguranim alternativnim sadržajima za određene oblike nastave (npr. terensku nastavu),
- osiguranoj uporabi računala u nastavi, daktilografa i prevoditelja znakovnog jezika odnosno komunikacijskog posrednika, kada je to potrebno i opravdano,
- osiguranoj digitaliziranoj nastavnoj literaturi ili drugim prihvatljivim formatima literature koja je dostupna studentima s oštećenjima vida i studentima koji imaju teškoće pri čitanju (zvučne knjige, knjige lagane za čitanje, zvučne novine i zvučna periodička građa, video/DVD knjige s titlovima i/ili znakovnim jezikom, knjige na Brailleovom pismu i knjige uvećanog tiska),
- sustavnom provođenju individualizirano prilagođenog načina polaganja dodatnih provjera znanja, vještina i sposobnosti na visokom učilištu (osiguravanjem produljenog vremena rješavanja pismenih zadataka, provođenju usmenih umjesto pismenih provjera znanja i suprotno, uvećani tisak i sl.), ovisno o vrsti oštećenja, bolesti, poremećaju ili teškoćama,
- praćenju udjela studenata s invaliditetom u studentskoj populaciji po sastavnicama, kontinuiranoj analizi i evaluaciji položaja, uključujući pitanja potreba, specifičnih problema i ograničenja, neophodnim promjenama u kontekstu obrazovanja ili ostalim aspektima studentskog života i slično.

Preporučuje se provedba evaluacije pristupačnosti mekih i arhitektonskih elemenata kroz kratke ankete u koje bi bili uključeni studenti i nastavnici i koje bi sadržavale pitanja vezana za:

- zadovoljstvo studenata pristupačnošću nastavnog procesa i dostupnost informacija,
- ispitivanje stavova o stupnju u kojem se studenti s invaliditetom osjećaju punopravnim dionicima organizacije i njihove dojmove o vlastitoj samostalnosti u nastavnom procesu,
- stavove i stupanj zadovoljstva nastavnika podrškom koju imaju od strane ureda za studente s invaliditetom te osobni osjećaj doprinosa razumnoj prilagodbi,
- prijedloge studenta i nastavnog osoblja za unaprjeđenje pojedinih aspekata pristupačnosti.

²⁰ Preuzeto iz Smjernica za unaprjeđenje sustava potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj“ (Kiš-Glavaš, 2016.)

Iako je fokus ove evaluacije na studentima s invaliditetom, UNIPU kao organizacija uključuje i zaposlenike čiji dio pripada skupini osoba s invaliditetom. Zaposlenici UNIPU s invaliditetom nisu skupina koja se posebno evidentira ili prati i ne postoji osigurana kontinuirana podrška.

UNIPU kao poslodavac ima obavezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom. Međutim, trenutno UNIPU Fondu za profesionalnu rehabilitaciju plaća mjesečnu naknadu. **U svrhu prekida plaćanja naknade, preporučuje se analiza mogućnosti korištenja zamjenskih metoda ispunjavanja kvote zapošljavanja osoba s invaliditetom** (u daljnjem tekstu: zamjenska kvota) koje mogu uključivati sljedeće:

- zaključivanje jednog ili više ugovora o poslovnoj suradnji s osobom s invaliditetom koja se samozapošljava, a čija je ukupna ugovorna vrijednost jednaka najmanje minimalnoj mjesečnoj plaći svake osobe s invaliditetom koju bi poslodavac morao zaposliti unutar propisane kvote, odnosno u slučaju sklapanja ugovora na rok duži od jednog mjeseca, čija je prosječna mjesečna vrijednost jednaka najmanje minimalnoj mjesečnoj plaći svake osobe s invaliditetom koju poslodavac mora zaposliti unutar propisane kvote,
- zaključivanje jednog ili više ugovora o poslovnoj suradnji sa zaštitnom radionicom i integrativnom radionicom, odnosno trgovačkim društvom, zadrugom ili udrugom u kojima više od polovine radnika čine osobe s invaliditetom i čija je ukupna ugovorna vrijednost jednaka najmanje minimalnoj mjesečnoj plaći svake osobe s invaliditetom koju poslodavac mora zaposliti unutar propisane kvote, odnosno u slučaju sklapanja ugovora na rok duži od jednog mjeseca, čija je prosječna mjesečna vrijednost jednaka najmanje minimalnoj mjesečnoj plaći svake osobe s invaliditetom koju poslodavac mora zaposliti unutar propisane kvote,
- sklapanje jednog ili više ugovora o djelu sa studentom s invaliditetom koji ima status redovitog studenta čiji su ukupni ugovoreni troškovi rada jednaki najmanje minimalnoj mjesečnoj plaći svake osobe s invaliditetom koju poslodavac mora zaposliti unutar propisane kvote,
- dodjeljivanje jedne ili više stipendija za redovno obrazovanje osobi s invaliditetom čija je ukupna visina jednaka najmanje minimalnoj mjesečnoj plaći svake osobe s invaliditetom koju poslodavac mora zaposliti unutar propisane kvote.

Dodatno, **preporučuje se uspostava mehanizma kontinuirane podrške zaposlenicima s invaliditetom kroz internu ili vanjsku uslugu koja ima svrhu pratiti i pomagati osobi s invaliditetom u procesu uvođenja u posao, edukaciji i mentorstvu za rad i/ili povratka na radno mjesto nakon ozljede ili bolesti.** Navedena služba bila bi spona između zaposlenika s invaliditetom i organizacije te dostupnih javnih servisa kao što je ZOSI²¹ i nadležni centar za profesionalnu rehabilitaciju²², a koji mogu pružiti adekvatnu stručnu podršku, predložiti i osigurati prilagodbe.

²¹ <https://www.zosi.hr/>

²² <https://www.cpr-rijeka.hr/>

Dodatni izvori informacija

Sveučilište Washington u Seattleu

DO-IT (Disabilities, Opportunities, Internetworking, and Technology)²³ centar posvećen je osnaživanju osoba s invaliditetom kroz tehnologiju i obrazovanje. Promiče svijest i pristupačnost – kako u predavaonici tako i na radnom mjestu – kako bi se maksimizirao potencijal pojedinaca s invaliditetom i naše zajednice učinile živahnijima, raznolikijima i uključivijima.

DO-IT centar nastoji povećati uspjeh osoba s invaliditetom u izazovnim akademskim programima i karijerama; promicati primjenu univerzalnog dizajna na fizičke prostore, informacijsku tehnologiju, poduku i usluge; slobodno distribuirati mrežni sadržaj, publikacije i videozapise za korištenje u prezentacijama, izložbama i učionici; i osigurati resurse za studente s invaliditetom, edukatore, visokoškolsko osoblje, administratore, knjižničare, poslodavce, roditelje i mentore.

Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

ZOSI je izdao Priručnik s preporukama za razumnu prilagodbu radnog mjesta u tri dijela (2018²⁴, 2019²⁵ i 2020²⁶) koji su dostupni online i služe kao koristan alat poslodavcima koji su u procesu zapošljavanja i uključivanja osoba s invaliditetom u radno okruženje. Priručnik s preporukama za razumnu prilagodbu radnog mjesta nastao je na temelju dosadašnjih iskustava u radu s poslodavcima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom i potrebe da se osigura sustavna i kontinuirana podrška u planiranju i izvedbi prilagodbe radnog mjesta prilikom uključivanja osoba s invaliditetom u radno okruženje. Priručnik obuhvaća primjenjive savjete i prikazuje primjenu razumne prilagodbe u svakodnevnom radu i komunikaciji s osobama s invaliditetom. Namijenjen je stručnjacima, poslodavcima i svima koji neposredno i posredno rade s osobama s invaliditetom, ali i samim osobama s invaliditetom.

The Job Accommodation Network (JAN)²⁷

JAN je izvor za besplatne i stručne savjete o prilagodbi radnih mjesta i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Pruža edukaciju, webinare, publikacije i stalno ažuriran popis prilagodbi za osobe s invaliditetom u obliku baze podataka koju je moguće pretraživati prema obliku invaliditeta, vrsti radnog mjesta ili prema prilagodbi. Predstavlja nezaobilazan izvor informacija za osobu s invaliditetom koja se želi zaposliti ili poslodavca koji želi prilagoditi radno mjesto i zaposliti osobu s invaliditetom.

²³ <https://www.washington.edu/doit/brief-category/academics>

²⁴ https://www.zosi.hr/docs/prirucnik_s_preporukama_za_razumnu_prilagodbu_radnog_mjesta.pdf

²⁵ https://www.zosi.hr/docs/prirucnik_s_preporukama_za_razumnu_prilagodbu_radnog_mjesta_ii.pdf

²⁶ https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/ZOSI-prirucnik_s_preporukama_za_razumnu_prilagodbu_radnog_mjesta_iii-1.pdf

²⁷ <https://askjan.org/>

3.2. Arhitektonska pristupačnost prostora UNIPU

Arhitektonska pristupačnost preduvjet je uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice na ravnopravnoj osnovi s ostalim građanima, a podrazumijeva mogućnost nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću kako bi bile u mogućnosti ravnopravno sudjelovati u aktivnostima i koristiti resurse pojedine građevine, a osobito ukoliko građevina ima javnu namjenu kao što je to slučaj kod visokoškolske ustanove. Arhitektonska pristupačnost odnosi se na pristupačnost fizičkog okoliša, prijevoza, informacija, komunikacija i ostalih sadržaja i usluga otvorenih ili namijenjenih javnosti.

Pristupačnost zgrada UNIPU u kontekstu ovog dokumenta analizira se, procjenjuje i unaprjeđuje kroz odredbe *Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću*²⁸.

Navedeni pravilnik propisuje uvjete i način osiguravanja nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti, unaprjeđivanja pristupačnosti građevinama javne, poslovne, stambene i stambeno-poslovne namjene, te uvjete i načine jednostavne prilagodbe pristupačnosti građevina stambene i stambeno-poslovne namjene. Pravilnik je obavezujući za zgrade javne namjene, a posebice za novoizgrađene zgrade. Pravilnik predviđa obavezne elemente pristupačnosti za pojedine vrste građevina te niz drugih arhitektonskih prilagodbi koje omogućuju ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom.

UNIPU kao visoko učilište prema glavi IV. Pravilnika obvezno je projektirati i izvesti gradnje i/ili rekonstrukcije u skladu s elementima pristupačnosti iz članaka: 16., 17., 18., 21. i 34. Pravilnika.

Bez obzira na zakonsku obvezu, osiguravanje pristupačnosti unaprjeđuje pristupačnost građevina UNIPU prema značajnom dijelu stanovništva koji su dionici u radu organizacije ili to mogu postati:

- studenti s invaliditetom,
- osobe s privremenim i/ili trajnim ograničenjima u kretanju, a koje nisu osobe s invaliditetom (zaposlenici, studenti, posjetioči i sl.),
- starije osobe koje imaju smanjene psihofizičke sposobnosti (zaposlenici, posjetioči i sl.).

3.2.1. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA REKTORATA

Adresa objekta: Zagrebačka 30, Pula

Namjena zgrade

Zgrada rektorata ima većinski administrativnu namjenu, a u prizemlju zgrade odvijaju se i obrazovne aktivnosti više sastavnica UNIPU.

Na prvom katu zgrade nalaze se uredi, kabineti, predavaonice, informatička učionica i druge prostorije koje Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Medicinski fakultet (kabinet vještina) i Tehnički fakultet (kabineti) koriste za nastavu.

²⁸ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_78_1615.html

Analiza pristupačnosti s preporukama

Provedena je analiza pristupačnosti na lokaciji koristeći upitnik temeljen na *Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću*.

Glavni ulaz zgrade izveden je na visini od 155 cm sa širokim stubištem i podestom ispred ulaznih vrata. Navedeni ulaz nije pristupačan za osobe slabije pokretljivosti i osobe u invalidskim kolicima. Prilagodba glavnog ulaza mogla bi biti osigurana ugradnjom rampe uzevši u obzir da adekvatan prostor za postavljanje rampe postoji na više nivoa. Isto tako, moguće je osigurati kosu podiznu sklopivu rampu montiranu na zid zgrade.

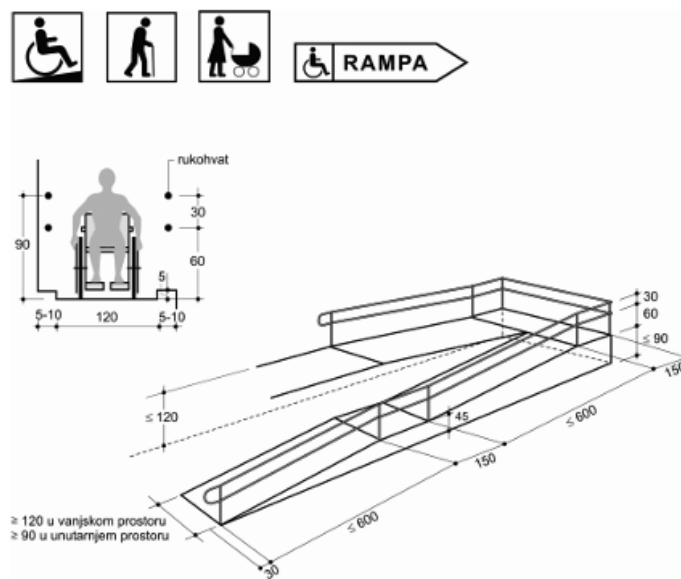
Uz glavni ulaz postoji **alternativni ulaz** („ulaz u fizikalnu“) udaljen svega 20-ak metara i izveden u vidu jednokrakih vrata širine 100 cm postavljenih na visini praga od 18 cm. U hodniku iza ulaznih vrata nalazi se atrij i ulaz na prvu etažu zgrade na visini od 45 cm. Za savladavanje navedene visinske razlike postoji stubište (lijevo) i rampa (desno). Stubište od 3 stepenice s protukliznim trakama adekvatne je širine (165 cm), ali nema ugrađene rukohvate i završava dvokrakim vratima koja se otvaraju prema stubištu. Prostor ispred stubišta neadekvatno je uzak, ali s obzirom na postojeće stanje, daljnja prilagodba nije opravdana.

Desno se nalazi rampa koja nema adekvatan nagib (više od 20%) i završava vratima širine svijetlog prostora 87 cm koja se otvaraju prema rampi.

Uzevši u obzir da ovaj alternativni ulaz kao i glavni ulaz omogućuje ulaz i korištenje svih resursa zgrade, a položaj je povoljniji za osiguravanje prilagodbi potrebnih za savladavanje visinske razlike, preporuča se **urediti alternativni ulaz** na sljedeći način:

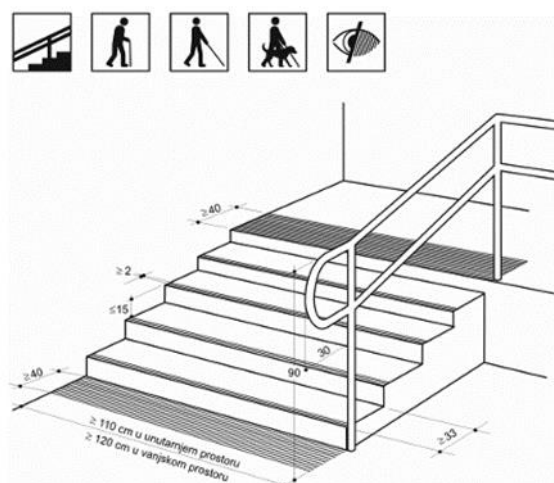
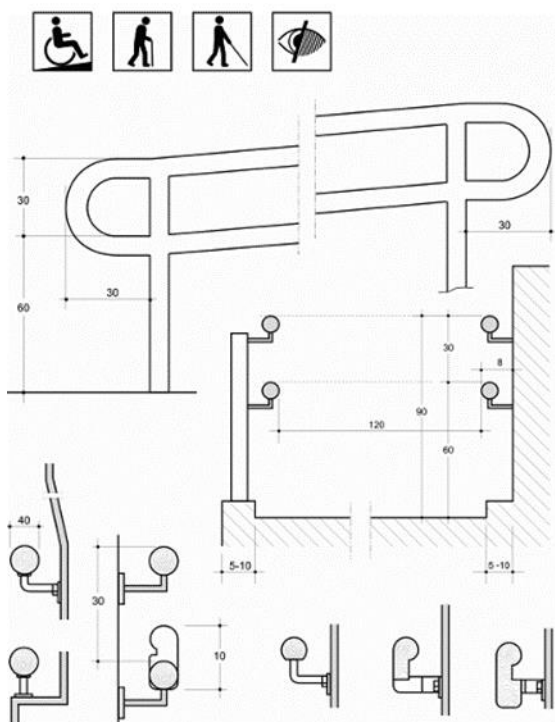
- Ispred ulaza osigurati izvedbu rampe adekvatnog nagiba za savladavanje 18 cm visine prema relevantnim odredbama Pravilnika:
 - dopušteni nagib do uključivo 1:12 (8,3%) što bi u ovom slučaju značilo 12 cm rampe za svaki centimetar visine ulaznog praga (216 cm dužina rampe s dodatnom nastupnom plohom ispred vrata dubine od 150 cm),
 - ulazna se vrata moraju otvarati prema unutra tj. od rampe,
 - svijetla širina rampe od najmanje 120 cm,
 - čvrsta, protuklizno obrađena površina,
 - izvedena ograda s rukohvatima na nezaštićenim dijelovima,
 - rukohvati na ogradi koji su promjera 4 cm, oblikovani na način da se mogu obuhvatiti dlanom, postavljeni na dvije visine – od 60 i od 90 cm, produženi u odnosu na nastupnu plohu rampe za 30 cm, sa zaobljenim završetkom,
 - na ogradi rampe koja se nalazi u vanjskom prostoru rukohvati izvedeni od materijala koji nije osjetljiv na termičke promjene (inox),
 - postaviti oznake pristupačnosti.

Slika 1. Ogledni prikaz rampe sukladno Pravilniku:

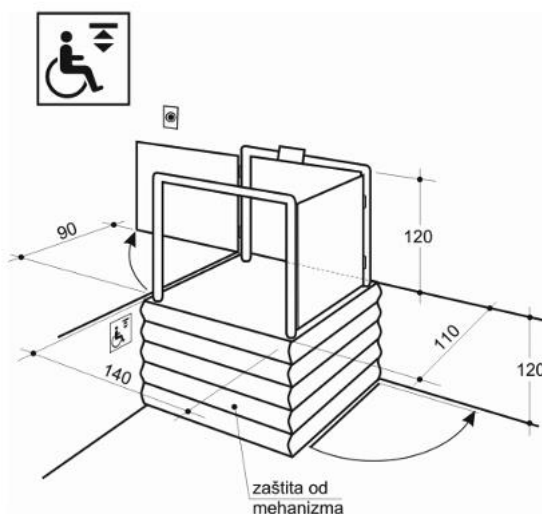
- Prilagodba stepeništa na način da se:
 - postave rukohvati koji su promjera 4 cm, oblikovani tako da se mogu obuhvatiti dlanom, postavljeni na dvije visine – od 60 i od 90 cm,
 - u potpunosti uklone vrata na vrhu,
 - pred prvom i iza posljednje stube izvede taktilno polje upozorenja, u punoj širini stubišnog kraka, širine najmanje 40 cm s užljebljenjima okomito na smjer kretanja.

Slika 2. Ogledni prikaz rukohvata sukladno Pravilniku: Slika 3. Ogledni prikaz stubišta sukladno Pravilniku

- Postojeća rampa ne zadovoljava standarde pristupačnosti, ali s obzirom na skućeni prostor i nepostojanje realne mogućnosti produženja rampe koja bi trebala biti gotovo 3 puta duža nego što trenutačno jest, djelomična pristupačnost bi se unaprijedila uklanjanjem vrata s vrha postojeće rampe kako bi se osigurao nesmetani ulazak teško pokretnih i osoba u invalidskim kolicima,
- Potpuna prilagodba alternativnog ulaza postigla bi se uklanjanjem postojeće rampe te postavljanjem vertikalno podizne platforme. Vertikalno podizna platforma postavlja se za savladavanje visinske razlike već od 120 cm, ali bi u ovoj situaciji predstavljala jedinu realnu i razumnu opciju za osiguravanje potpune prilagođenosti ulaza u zgradu. Vertikalno podizna platforma mora omogućavati ispunjavanje sljedećih uvjeta, odnosno imati:
 - nastupnu plohu platforme veličine najmanje 110 × 140 cm,
 - bočne stranice platforme zatvorene do visine od 120 cm,
 - ulazna vrata širine svijetlog otvora najmanje 90 cm koja se otvaraju posmično ili zaokretno prema van.

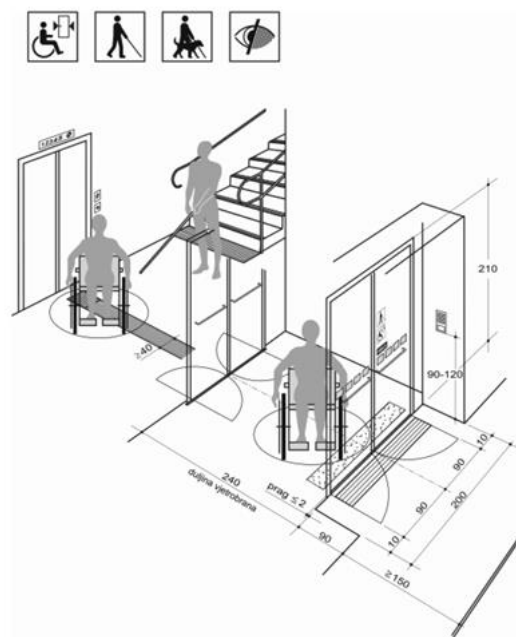
Slika 4. Ogladni prikaz vertikalno podizne platforme sukladno Pravilniku:

Ostale preporuke koje je potrebno uključiti u prilagodbu **ulaznog prostora** koji u ovom slučaju obuhvaća ulaznu rampu, ulazna vrata, atrij, stepenište i vertikalno podiznu platformu i/ili postojeću rampu, odnose se na ispunjavanje sljedećih uvjeta:

- jednokrlna vrata širine svijetlog otvora od najmanje 110/210 cm ili dvokrlna vrata širine svijetlog otvora od najmanje 2 × 90/210 cm,
- vrata koja se otvaraju prema van ili posmično,
- pristupačna kvaka prema odredbama članka 30. ovoga Pravilnika,
- prag vrata koji nije viši od 2 cm,

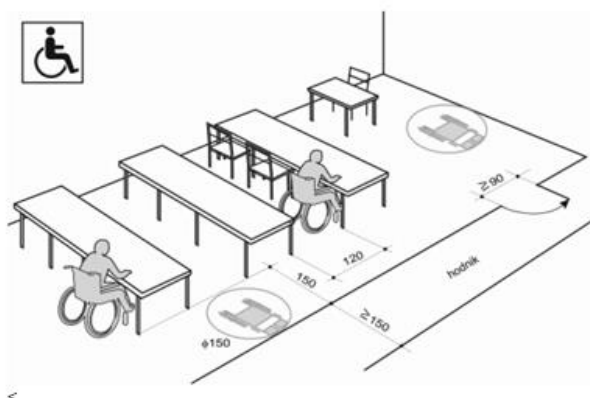
- Slika 5. Ogladni prikaz ulaza sukladno Pravilniku:*

- slobodan prostor za okretanje invalidskih kolica u prostoriji, najmanje površine kruga promjera 150 cm,
- prostor za kretanje oko namještaja širine najmanje 90 cm – barem na dijelu prostorije,

- radni stol konzolno izveden tako da je gornja ploha na visini od najviše 85 cm, a podgled na visini od najmanje 70 cm s dubinom pristupa od najmanje 50 cm – barem na dijelu stolova,
- ulazna vrata učionice i radnog prostora širine svijetlog otvora najmanje 90 cm,
- vrata i prozore s pristupačnim kvakama koje moraju biti primjereno oblikovane, postavljene na visinu od 90 cm za vrata, a za prozor kvaka ili ručica mehanizma za otvaranje postavljena u rasponu visina od 90 do 120 cm.

Slika 6. Ogledni prikaz predavaonice (učionice) sukladno Pravilniku:

Postoji nekoliko **WC-a** na etaži od kojih je jedan u potpunosti prilagođen osobama s invaliditetom i predstavlja razumnu razinu prilagodbe ovog elementa pristupačnosti.

Oglasna ploča kao kanal komunikacije postavljena je samo na prvome katu zgrade dok je na prvoj etaži nema. Komunikacija nastavnika, administracije i studenata odvija se većinom preko elektroničke pošte, intraneta i putem platforme Teams. Unatoč većinskom korištenju digitalnih kanala komunikacije, na zidovima zgrade nalaze se informacije, oglasi, plakati i sl. pa je potrebno **izraditi analizu potrebe za postavljanjem pristupačnog panoa s naglaskom na korištenje digitalnih rješenja (e-pano)**.

Preporuka je postavljanje digitalnog panoa (monitora) koji će svojim donjim rubom biti postavljen na visini raspona od 120 do 160 cm. Digitalni pano (monitor) omogućava komunikaciju putem više kanala (tekst, zvuk, video, jednostavni jezik, znakovni jezik i sl.) i može olakšati komunikaciju s osobama s različitim ograničenjima.

Orijentacijski plan za kretanje po građevini nije postavljen pa se preporuča **postaviti orijentacijski plan za kretanje po građevini** sukladno sljedećim pravilima:

- postavljen je horizontalno ili približno horizontalno na visini od najviše 90 cm odnosno vertikalno ili približno vertikalno na visinu gornjeg ruba do najviše 180 cm,
- postavljen je uz ulaz u građevinu,
- sadrži informacije na Brailleovom pismu,
- od ulaznih vrata građevine do plana postavljena je taktilna crta vođenja širine najmanje 40 cm, s užljebljenjima u smjeru vođenja.

Druga etaža zgrade dostupna je isključivo korištenjem širokog stubišta i ne smatra se pristupačnim prostorom. Namijenjena je administrativnim poslovima i studenti ove prostore ne koriste često. Ipak, studenti povremeno posjećuju administrativno osoblje pa se navedeni posjeti mogu organizirati u alternativnim prostorima unutar iste zgrade. U slučaju zaposlenika s invaliditetom moguće je osigurati alternativno mjesto rada u sklopu iste zgrade ili u zgradi FET-a koja se smatra prilagođenom.

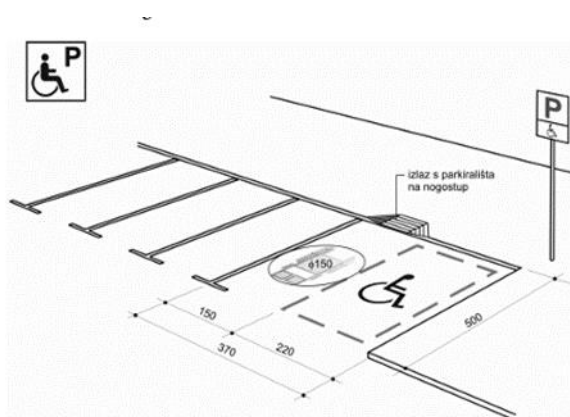
Sukladno navedenom nije razumno prilagođavati pristup katu zgrade uzevši u obzir da postavljanje dizala – što je jedina izvediva opcija – predstavlja nerazuman financijski teret na UNIPU i bez evidentne je koristi za osobe s invaliditetom.

U krugu zgrade postoji jedno označeno **parkirališno mjesto** koje je djelomično prilagođeno za osobe s invaliditetom. Nalazi se 20-ak metara od glavnog ulaza i 10-ak metara od alternativnog ulaza. Dimenzije su parkirališnog mjesta 200*500 cm bez prostora za izlazak vozača s invaliditetom. Parkiralište je izvedeno na ravnoj betonskoj površini u razini dvorišta kojim se pristupa zgradi.

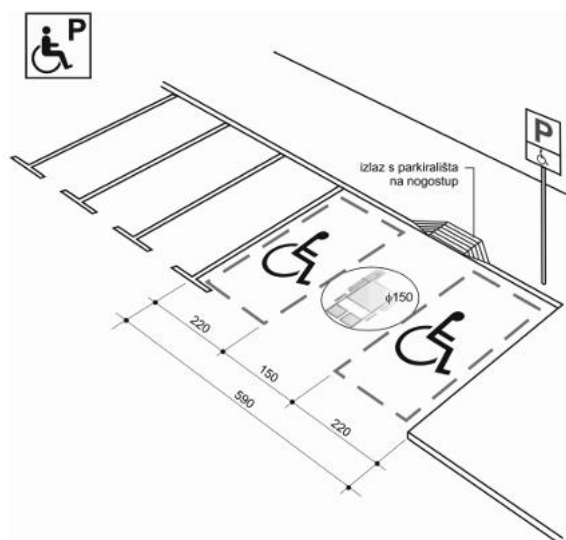
Preporuka je **izraditi analizu dostupnih parkirališnih mjesta te uređivanje dodatnih prilagođenih parkirališnih mjesta kako bi se dostigla propisana razina od 5% prilagođenih parkirališnih mjesta u odnosu na ukupan broj parkirališnih mjesta.**

Prilagođeno parkirališno mjesto mora imati parametre kao na grafičkom prikazu niže:

Slika 7. Ogledni prikaz parkirališnog mjesta u nizu sukladno Pravilniku:

Slika 8. Ogledni prikaz parkirališnog mjesta s međuprostorom sukladno Pravilniku:

3.2.2. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA FAKULTETA EKONOMIJE I TURIZMA (ZGRADA FET-a)

Adresa objekta: Preradovićeve 1 (Flanatička), Pula

Namjena zgrade

U zgradi FET-a organizirana je nastava Fakulteta ekonomije i turizma i drugih sastavnica Sveučilišta ovisno o potrebama. Zgrada se zbog svoje prostranosti i dizajna te dobro uređenih dvorana – dvije veće i jedne srednje veličine – koristi za svečane prigode, veća predavanja, edukacije zaposlenika i slične aktivnosti s kapacitetom većim od 100 mjesta. U sklopu zgrade uređena je i vijećnica. Zgrada ukupno ima 4 razine.

Analiza pristupačnosti s preporukama

Na samoj lokaciji je provedena analiza pristupačnosti koristeći upitnik temeljen na *Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću*.

Glavni ulaz u zgradu nalazi se na trećoj razini s kolnika i osiguran je manjom betonskom rampom dugačkom 112 cm koja omogućava prevladavanje visinske razlike od 5 cm što je čini pristupačnom. **Ulazna su vrata** staklena i pomična (senzor) širine svijetlog prostora od 120 cm.

Oglasne ploče kao kanali komunikacije postavljene su u hodniku na trećoj razini i na njima su izvešeni plakati, letci i slične informacije. Komunikacija nastavnika, administracije i studenata, kao što je to slučaj i na ostatku Sveučilišta, većinom se odvija preko elektroničke pošte, intraneta i platforme TEAMS. Unatoč prevladavajućem korištenju digitalnih kanala komunikacije, na zidovima zgrade nalaze se informacije, oglasi, plakati i slično, pa je potrebno **izraditi analizu potreba za postavljanje pristupačnog panoa s naglaskom na korištenje digitalnih rješenja kao što je to primjerice e-pano**.

Preporuča se postavljanje digitalnog panoa (monitora) koji bi svojim donjim rubom bio postavljen na visini u rasponu od 120 do 160 cm. Digitalni pano (monitor) omogućava komunikaciju putem više kanala (tekst, zvuk, video, jednostavni jezik, znakovni jezik i sl.) i tako olakšava komunikaciju s osobama s različitim ograničenjima.

Orijentacijski plan za kretanje po građevini nije postavljen i preporuka je **postaviti orijentacijski plan za kretanje po građevini** sukladno sljedećim pravilima:

- postavljen je horizontalno ili približno horizontalno na visini od najviše 90 cm odnosno vertikalno ili približno vertikalno na visinu gornjeg ruba do najviše 180 cm,
- postavljen je uz ulaz u građevinu,
- sadrži informacije na Brailleovom pismu,
- od ulaznih vrata građevine do plana postavljena je taktilna crta vođenja širine najmanje 40 cm, s užljebljenjima u smjeru vođenja.

Komunikacije zgrade izvedene su kao široko predvorje iz kojeg se ulazi u pojedine dvorane.

U zgradi je instalirano **prilagođeno dizalo** koje je adekvatnih dimenzija, međutim manjka taktilna traka za kretanje slijepih i slabovidnih osoba postavljena od glavnog ulaza do ulaza u dizalo. **Preporuka je ugraditi taktilnu crtu vođenja širine najmanje 40 cm, s užljebljenjima u smjeru vođenja koja se proteže od ulaznih vrata građevine do dizala.**

Ulazna vrata u dvorane adekvatne su širine svijetlog prostora od 100 cm.

Svečane dvorane (Pula, Istra) nalaze se na trećoj i četvrtoj razini i svaka ima osiguran ulaz za osobe s invaliditetom u vidu hodnika izvedenog kao rampa. U dvoranama su osigurana mjesta za osobe koje koriste invalidska kolica. Na razini četiri, u hodniku prema dvorani Istra (galerija) postavljeni su ukrasni predmeti i cvijeće koje smanjuje širinu prolaza i potencijalno onemogućuje prolaz osoba u invalidskim kolicima. **Preporuka je ukloniti ukrasne predmete iz hodnika u svrhu osiguravanja potpune pristupačnosti pri ulasku u dvoranu Istra.**

Iz dostupnih informacija nije jasno postoji li u dvoranama **induktivna petlja** pa je **preporuka da se ista osigura** uzevši u obzir da se radi o dvoranama većima od 500m² i koje se koriste za svečana događanja za više od 100 osoba, a govor se reproducira putem zvučnika.

Na svim razinama zgrade postoje toaleti za žene i muškarce koji nisu pristupačni. **Preporuka je osigurati minimalno jedan WC koji bi bio prilagođen** na način da ga mogu koristiti muške i ženske osobe s invaliditetom. Primjerice, pregrađivanje jednog toaleta na razini 2 u prilagođeni WC za osobe s invaliditetom omogućilo bi da studenti, zaposlenici i posjetioци s invaliditetom mogu dostojanstveno boraviti u zgradi. Time ne bi došlo do zakidanja ostalih korisnika zgrade uzevši u obzir da drugi toalet na katu može biti prenamijenjen u ženski i muški WC.

Prilagođeni WC mora omogućavati ispunjavanje sljedećih uvjeta:

1. vrata širine svijetlog otvora najmanje 90 cm koja se otvaraju prema van,
2. pristupačna kvaka na vratima postavljena na visinu od 90 cm,
3. ugrađen mehanizam za otvaranje vrata izvana u slučaju poziva u pomoć,
4. WC školjka zajedno s daskom za sjedenje visine od 45 do 50 cm,
5. uz WC školjku dva držača za ruke duljine 90 cm, postavljena na zid u rasponu visine od 80 do 90 cm iznad površine poda,
6. najmanje jedan držač za ruke koji mora biti preklopan i to obvezno onaj s pristupačne strane WC školjke, a drugi može biti fiksno pričvršćen na zid,
7. udaljenost prednjeg ruba WC školjke od zida najmanje 65 cm,
8. pokretač uređaja za ispuštanje vode u WC školjku postavljen na visini od 70 cm iznad površine poda ili izvedeno senzorsko ispuštanje vode u WC školjku,
9. konzolni umivaonik širine najmanje 50 cm na visini od 80 cm, sa sifonom smještenim u ili uz zid,
10. slavina – jednoručna miješalica ili ugrađeno senzorsko otvaranje i zatvaranje vode,
11. širina uporabnog prostora ispred WC školjke najmanje 90 cm,
12. širina uporabnog prostora ispred umivaonika najmanje 90 cm,
13. slobodan prostor za okretanje invalidskih kolica najmanje površine kruga promjera od 150 cm,
14. nagnuto zaokretno ogledalo postavljeno donjim rubom na visinu od 100 cm,
15. vješalica za odjeću na visini od 120 cm,
16. alarmni uređaj s prekidačem na pritisak ili s vrpcom za povlačenje, na visini od 60 cm,
17. sva druga oprema dostupna iz invalidskih kolica i koja ne smeta kretanju, učvršćena je na zid, izvedena kontrastno u odnosu na pod i zidove.

WC

120 80-90 90 80 110 90 100 10 90 60 90 45-50 65 150

pokretač uređaja za ispuštanje vode $v = 70$

vješalice

alarmni uređaj

3.2.3. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ADMINISTRATIVNA ZGRADA FAKULTETA EKONOMIJE I TURIZMA

Adresa objekta: Preradovićeva 1/1, Pula

Namjena zgrade

U administrativnoj zgradi FET-a provode se većinom administrativni poslovi i u njoj su smješteni: Referada, Ured za kvalitetu, Ured za poslijediplomske studije i obrazovanje odraslih, Informatička služba UNIPU i Ured za projekte. Na prvoj razini zgrade (u podrumu), nalazi se Centar za razvoj karijera i Studentski poduzetnički inkubator. Skriptarnica se nalazi u prizemlju zgrade.

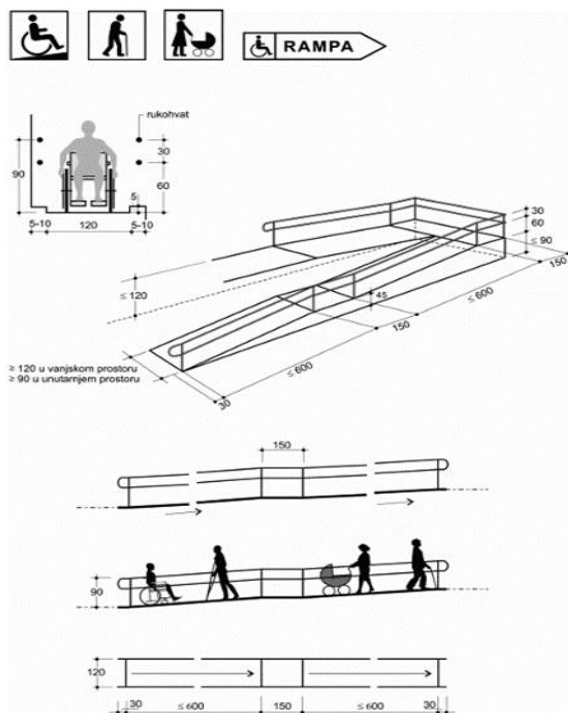
Analiza pristupačnosti s preporukama

Koristeći upitnik temeljen na *Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću* na lokaciji je provedena analiza pristupačnosti.

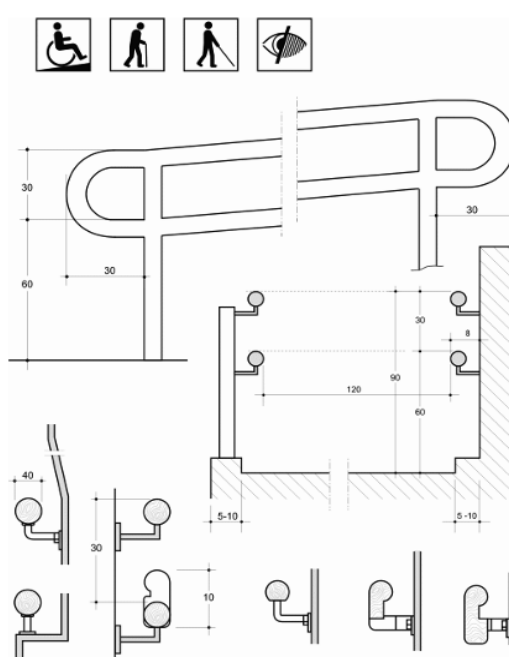
U zgradu se ulazi s kolnika i na ulazu je izvedena **rampa** koja osigurava savladavanje visinske razlike od 15 cm, a izvedena je u dužini od 300 cm i širine 100 cm bez ograde. **Preporuča se prilagodba izvedene rampe** tako da se ugradi:

- ograda s rukohvatima na nezaštićenim dijelovima,
- rukohvati koji su promjera 4 cm, oblikovani na način da se mogu obuhvatiti dlanom, postavljeni na dvije visine – od 60 i od 90 cm, produženi u odnosu na nastupnu plohu rampe za 30 cm, sa zaobljenim završetkom,
- rukohvati izvedeni od materijala koji nije osjetljiv na termičke promjene na ogradi rampe koja se nalazi u vanjskom prostoru.

Slika 11. Ogledni prikaz rampe s rukohvatom sukladno Pravilniku:

Slika 12. Ogledni prikaz rukohvata sukladno Pravilniku:

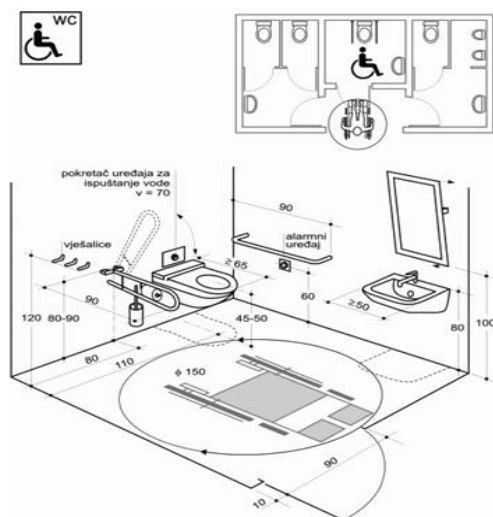
Ulazna vrata zgrade dvokrilna su s otvaranjem prema van širine 2 X 90 cm. **Hodnici** prizemlja adekvatne su širine. Postavljeni **studomati i infopanoi** postavljeni su na pristupačnoj visini. **Ulazna vrata u urede i dvorane** u prizemlju širine su svijetlog prostora od 90 cm. Uredi i dvorane prostrani su uz mogućnost razmještanja namještaja kako bi se po potrebi osigurala pristupačnost.

Zgrada nema osiguran **WC prilagođen za osobe s invaliditetom**, a s obzirom da se u zgradi nalaze značajni resursi i službe koje koriste studenti s invaliditetom (Centar karijera, Poduzetnički centar, Referada), **preporučuje se prilagodba postojećeg WC-a u prizemlju.**

Prilagođeni WC mora omogućavati ispunjavanje sljedećih uvjeta:

- vrata širine svijetlog otvora najmanje 90 cm koja se otvaraju prema van,
- pristupačna kvaka na vratima postavljena na visinu od 90 cm,
- ugrađen mehanizam za otvaranje vrata izvana u slučaju poziva u pomoć,
- WC školjka zajedno s daskom za sjedenje visine od 45 do 50 cm,
- uz WC školjku dva držača za ruke duljine 90 cm, postavljena na zid u rasponu visine od 80 do 90 cm iznad površine poda,
- najmanje jedan držač za ruke koji mora biti preklopan i to obvezno onaj s pristupačne strane WC školjke, a drugi može biti fiksno pričvršćen na zid,
- udaljenost prednjeg ruba WC školjke od zida najmanje 65 cm,
- pokretač uređaja za ispuštanje vode u WC školjku postavljen na visini od 70 cm iznad površine poda ili izvedeno senzorsko ispuštanje vode u WC školjku,
- konzolni umivaonik širine najmanje 50 cm na visini od 80 cm, sa sifonom smještenim u/ uz zid,
- slavina – jednoručna miješalica ili ugrađeno senzorsko otvaranje i zatvaranje vode,
- širina uporabnog prostora ispred WC školjke najmanje 90 cm,
- širina uporabnog prostora ispred umivaonika najmanje 90 cm,
- slobodan prostor za okretanje invalidskih kolica najmanje površine kruga promjera od 150 cm,
- nagnuto zaokretno ogledalo postavljeno donjim rubom na visinu od 100 cm,
- vješalica za odjeću na visini od 120 cm,
- alarmni uređaj s prekidačem na pritisak ili s vrpcom za povlačenje, na visini od 60 cm,
- sva druga oprema dostupna je iz invalidskih kolica i ne smeta kretanju, učvršćena je na zid, izvedena kontrastno u odnosu na pod i zidove.

Slika 13. Ogledni prikaz prilagođenog WC sukladno Pravilniku:

Centar za razvoj karijera i Studentski poduzetnički inkubator važne su usluge UNIPU i nalaze se na prvoj razini zgrade, odnosno podrumu, a može im se pristupiti isključivo širokim stubištem. Ovo ograničava pristup teže pokretnim osobama i osobama koje koriste invalidska kolica. Uzevši u obzir da se radi o starijoj zgradi i da postoje mogućnosti zamjene prostora, **preporučuje se premještanje Centra karijera i Studentskog poduzetničkog inkubatora u prizemlje zgrade – što predstavlja najrazumniji oblik prilagodbe koji ne iziskuje značajne troškove, a svim studentima UNIPU osigurava pristupačnost važnim resursima.**

Orijentacijski plan za kretanje po građevini nije postavljen i preporuka je **postaviti orijentacijski plan za kretanje po građevini** sukladno sljedećim pravilima:

- postavljen je horizontalno ili približno horizontalno na visini od najviše 90 cm odnosno vertikalno ili približno vertikalno na visinu gornjeg ruba do najviše 180 cm,
- postavljen je uz ulaz u građevinu,
- sadrži informacije na Brailleovom pismu,
- od ulaznih vrata građevine do plana postavljena je taktilna crta vođenja širine najmanje 40 cm, s užljebljenjima u smjeru vođenja.

3.2.4. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA FILOZOFSKOG FAKULTETA I FAKULTETA ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Adresa objekta: Ul. Ivana Matetića Ronjgova 1, Pula

Namjena zgrade

U zgradi su organizirani rad i nastava Filozofskog fakulteta i Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti. Zgrada je u vrlo lošem strukturnom stanju i većina je prostora u postupku rekonstrukcije i sanacije.

Analiza pristupačnosti s preporukama

rovedena je analiza pristupačnosti na lokaciji koristeći upitnik temeljen na *Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću*.

Ulaz u dvorište zgrade osiguran je sa kolnika bez visinskih razlika i osigurane su asfaltirane pješačke staze do ulaza u samu zgradu. Ulaz u dvorište zgrade sa strane parkirališta izveden je sa stubištem visine 110 cm. Na parkiralištu nema osiguranog pristupačnog parkirnog mjesta. Uzevši u obzir da osobe koje koriste invalidska kolica većinom dolaze automobilom **preporuča se osiguravanje označenog prilagođenog parking mjesta za osobe s invaliditetom i osiguravanje rampe za savladavanje visinske razlike od 110 cm.**

Preporuča se izraditi analizu dostupnih parkirališnih mjesta i urediti dodatna prilagođena parkirališna mjesta kako bi se dostigla propisana razina od 5% prilagođenih parkirališnih mjesta u odnosu na ukupan broj mjesta.

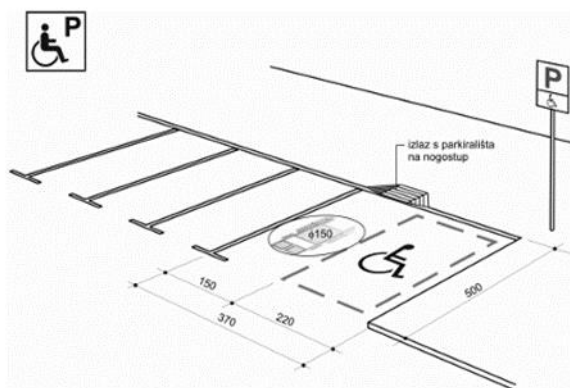
Parkirališno mjesto mora biti smješteno najbliže moguće pristupačnom ulazu u građevinu i omogućavati ispunjavanje sljedećih uvjeta:

- parkirališno mjesto za jedan automobil kad se nalazi u nizu parkirališnih mjesta, okomitom, kosom, uzdužnom, u odnosu na nogostup, veličine je 370 × 500 cm,

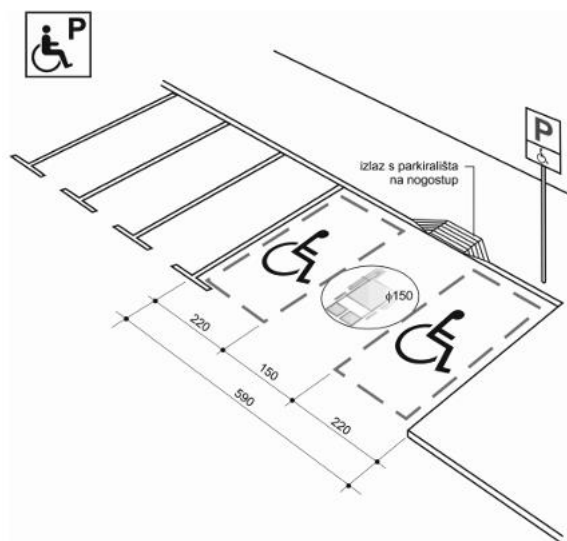
- parkirališno mjesto za dva automobila koje se nalazi u nizu parkirališnih mjesta okomito na nogostup veličine je 590 × 500 cm s međuprostorom širine 150 cm,
- površina parkirališnog mjesta izrađena je od materijala koji ne otežava kretanje invalidskih kolica (šljunak, pijesak, zatravljena površina i sl.),
- oznaka pristupačnosti.

Prilagođeno parkirališno mora imati parametar kao na grafičkim prikazima niže:

Slika 14. Ogledni prikaz parkirališnog mjesta u nizu sukladno Pravilniku:

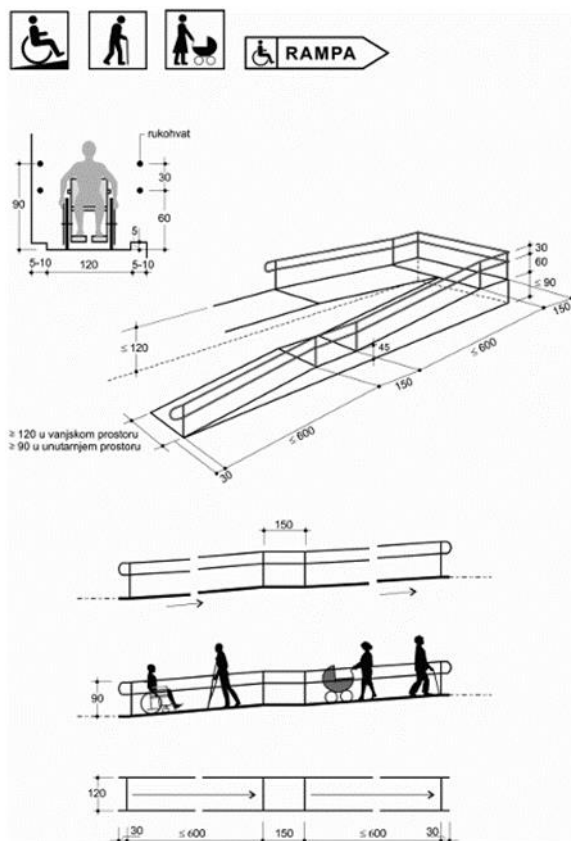
Slika 15. Ogledni prikaz parkirališnog mjesta s međuprostorom sukladno Pravilniku:

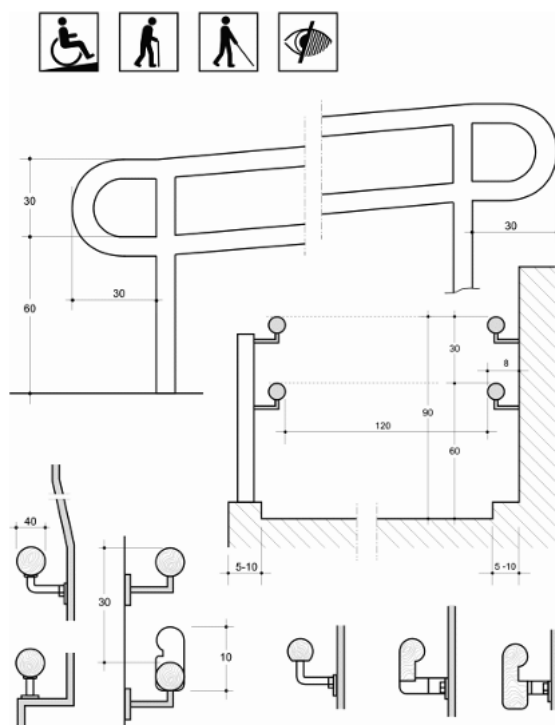
Preporučamo izvedbu rampe prema standardima za vanjski prostor što uključuje ispunjavanje sljedećih uvjeta:

- dopušteni nagib do uključivo 1:20 (5%) što u ovom slučaju znači 20 cm dužine rampe za svaki centimetar visinske razlike ($110 \times 20 = 2.200$ cm uz osiguravanje podesta od 1,5 metra na svakih 6 metara rampe),
- svijetlu širinu od najmanje 120 cm,
- odmorišni podest najmanje dužine od 150 cm na svakih 6 m dužine rampe,
- čvrstu, protuklizno obrađenu površinu,
- izvedenu ogradu s rukohvatima na nezaštićenim dijelovima,
- rukohvate koji su promjera 4 cm oblikovani na način da se mogu obuhvatiti dlanom, postavljeni na dvije visine – od 60 i od 90 cm – produženi u odnosu na nastupnu plohu rampe za 30 cm, sa zaobljenim završetkom,
- rukohvate izvedene od materijala koji nije osjetljiv na termičke promjene na ogradi rampe koja se nalazi u vanjskom prostoru,
- oznake pristupačnosti.

Slika 16. Ogledni prikaz rampe s rukohvatom sukladno Pravilniku:

Slika 17. Ogledni prikaz rukohvata sukladno Pravilniku:

Glavni ulaz u zgradu urušen je i trenutačno se sanira pa je osiguran alternativan ulaz u zgradu na visini od 20 centimetara zbog čega je **preporučeno postaviti rampu**. Uzevši u obzir da je zграда trenutno u postupku sanacije, **preporuča se postavljanje mobilne rampe (primjerice gotove aluminijske rampe) adekvatne dužine i nagiba**. U ovom slučaju radi se o 20 cm dužine rampe za svaki centimetar visinske razlike ($20 \cdot 20 = 400$ cm dužina rampe).

Ulazna su vrata dvokrilna, otvaraju se prema unutra i imaju ukupnu širinu svijetlog prostora od 120 cm. **Hodnici prizemlja zgrade** široki su više od 3 metra, a ulazna su vrata u predavaonice širine svijetlog prostora 105 cm. Predavaonice su prostrane i moguće je reorganizirati prostor i namještaj kao bi se osigurala pristupačnost.

U zgradi nije osiguran prilagođeni WC.

Gornjim etažama može se pristupiti isključivo stepeništem. Uzevši u obzir opće stanje zgrade, opseg građevinskih radova i upitan nastavak korištenja prostora zaključujemo da u ovom trenutku veće prilagodbe ne predstavljaju razumnu prilagodbu.

Preporučuje se **provedba analize pristupačnosti nakon završetka sanacije i definiranja obima u kojem će se zgrada koristiti**. Napominjemo da se po postojećim podacima izglednim čini relativno veći udio studenata s invaliditetom na programima Filozofskog fakulteta i društvenim studijima stoga **preporučamo definiranje prostora u kojima će se odvijati ovakve vrste studijskih programa kako bi se mogla izvršiti detaljna analiza i provesti kvalitetna prilagodba**.

3.2.5. Analiza i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti – ZGRADA BUDUĆEG KAMPUSA NA PODRUČJU BIVŠE MORNARIČKE BOLNICE

Adresa građevina: Negrijeva 6, Pula

UNIPU provodi projekte financirane iz sredstava EU sa svrhom rekonstrukcije zgrada kompleksa bivše Mornaričke bolnice prenamjenom u moderni kampus.

Uzevši u obzir da je cilj ovog dokumenta sveobuhvatna analiza pristupačnosti zgrada pod upravljanjem UNIPU-a i zgrada koje koriste sastavnice UNIPU, na ovom će se mjestu navesti dostupne informacije o planiranim aktivnostima za osiguravanje pristupačnosti u planiranoj zgradi, a provedena je na temelju javno objavljene projektno-tehničke dokumentacije²⁹.

U projektno tehničkoj-dokumentaciji „REKONSTRUKCIJA I ADAPTACIJA ZGRADA MORNARIČKE BOLNICE U SVRHU PRENAMJENE U SVEUČILIŠNI KAMPUS“ u MAPI 1, točki 4.4. *Sigurnost i pristupačnost tijekom uporabe* navedeno je da je građevina projektirana kao pristupačna prema „Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti“ (NN 78/13). Osigurani su elementi pristupačnosti propisani za građevine odgojne i obrazovne namjene (prema članku 5. navedenog Pravilnika).

Osigurani su elementi pristupačnosti iz članaka 16., 17., 18., 21. i 34. navedenog Pravilnika:

- **ulazni prostor** – glavni je ulaz prilagođen osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti – ulazna su vrata dvokrilna svijetle širine 2 x 100/255 cm i otvaraju se prema van, osiguran je vjetrobran dubine 275 cm i podovi su izvedeni bez pragova,
- **komunikacije** – minimalna je širina hodnika 190 cm i svi su podovi izvedeni u istoj razini,
- **WC** – ulazna vrata u WC svijetle su širine 90 cm i otvaraju se prema van, WC je propisanih dimenzija – 190 x 190 cm, opremljen svim elementima propisanih pravilnikom,
- **soba, učionica, radni prostor** – u svakoj učionici postoji slobodan prostor za okretanje invalidskih kolica u prostoriji, površine kruga promjera minimalno 150 cm,
- oko namještaja omogućen je **prostor za kretanje** širine minimalno 90 cm,
- **oglasni pano** – postavlja se donjim rubom na visinu u rasponu od 120 do 160 cm,
- predviđena je ugradnja **prilagođenog dizala** u skladu s uvjetima propisanih Pravilnikom.

Predviđeni elementi pristupačnosti odgovaraju zakonskim odredbama koje su trenutno na snazi.

Ukoliko se u sklopu projekta ili u njegovom neposrednom nastavku planira opremanje građevine specifičnom obrazovno-istraživačkom opremom, preporučamo **provedbu analize i planiranje kriterija pristupačnosti za nabavku planirane opreme** imajući u vidu tko će i na koji način koristiti opremu (studenti, zaposlenici i vanjski dionici) i planirati opremanje sukladno principima **univerzalnog dizajna**. Navedeni plan s preporukama o dimenzijama opreme, fizičkom pristupu, načinima interakcije s opremom i sličnim karakteristikama može se uvrstiti u tehničke specifikacije opreme kroz kriterije nabave u svrhu nabavke opreme pristupačne za studente, zaposlenike i korisnike s invaliditetom.

Nakon izgradnje, odnosno rekonstrukcije i uređenja predviđenih prostora preporučamo **provesti analizu pristupačnosti uzimajući u obzir izvedeno stanje i arhitektonsku pristupačnost u odnosu na namjenu prostora i provedbu adekvatne prilagodbe**.

²⁹ https://www.unipu.hr/o_sveucilistu/kampus_u_izgradnji

4. PLAN UNAPRJEĐENJA ELEMENATA PRISTUPAČNOSTI ZA DIONIKE S INVALIDITETOM

Preporuka	Potrebni resursi (ljudski, oprema i prostor, edukacije, intelektualne usluge i sl.)	Planirano vrijeme provedbe (kvartal/godina)
Dopuniti Pravilnik o studiranju studenata s invaliditetom	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženog za pravna pitanja i zaposlenika Ureda za studente s invaliditetom	1. kvartal 2023.
Izraditi dokument koji će na pojednostavljeni način pružiti informacije o studiranju s invaliditetom i javno objaviti na internet stranici UNIPU	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom	1. kvartal 2023.
Izraditi dokument o pravima, obvezama i ostalim informacijama za zaposlenike s invaliditetom	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženog za pravna pitanja. Vanjski stručnjak za uključiv rad.	1. kvartal 2023.
Informacije o visokom učilištu, studijskim programima i uvjetima studiranja vezane uz OSI javno objaviti na internetskim stranicama visokog učilišta, i to na mjestu koje je posvećeno informacijama o studiranju s invaliditetom.	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom	1. kvartal 2023.
Izrada smjernica za razumnu prilagodbu i komunikaciju sa studentima s invaliditetom uz detaljne prikaze alata, metoda i postupaka.	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom	1. kvartal 2023.

Provesti detaljnu procjenu pristupačnosti internetske stranice i drugih digitalnih i ICT alata koje koriste studenti, zaposlenici i ostali dionici Sveučilišta koristeći smjernice i alate dostupne u sklopu Inicijativa za pristupačnost mreži.	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za internet stranicu UNIPU	1. kvartal 2023.
Organizirati kampanju senzibilizacije relevantnih dionika o potrebama, ograničenjima i mogućnostima studenata s invaliditetom pokrivajući teme razumne prilagodbe, univerzalnog dizajna, adekvatne komunikacije i primjera dobre prakse.	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom. Vanjski stručnjak za uključiv rad.	2. kvartal i kontinuirano
Organizirati kontinuirane edukacije kompletnog nastavnog i nenastavnog osoblja o potrebama, ograničenjima, razumnoj prilagodbi i univerzalnom dizajnu s naglaskom na nastavu.	Vanjski stručnjak za edukaciju.	2. kvartal i kontinuirano
Organizirati dodatnu edukaciju s administrativnim osobljem zaduženim za zapošljavanje i praćenje rada (upravljanje timovima) kako bi se omogućilo kvalitetno privlačenje novih talenata, uvođenje u posao i osiguravanje razumne prilagodbe na radnom mjestu za postojeće i potencijalne zaposlenike s invaliditetom.	Vanjski stručnjak za edukaciju.	2. kvartal i kontinuirano
Na internet stranici UNIPU, na mjestu gdje su informacije ureda za studente s invaliditetom objaviti: Pravilnik o studiranju studenata s invaliditetom; Postupnik donošenja preporuke za prilagodbu nastavnoga procesa i polaganja ispita; Obrazac ZSSI; Obrazac ZSSIR; informacije o studijskim programima i uvjetima studiranja; dokument koji definira metode individualne prilagodbe nastavnog procesa studentima s invaliditetom, ostale relevantne informacije za studente s invaliditetom	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom.	1. kvartal 2023.

Uspostaviti jasniju politiku vezano za deklariranje i evidenciju studenta s invaliditetom uz napomenu da je potrebno provjeriti i uspostaviti ispravnu poveznicu za registraciju i formulirati jasna pravila o postupanju s podacima prilikom registracije i ta pravila javno objaviti	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom te zaposlenika za pravna pitanja.	1. kvartal 2023.
Analizirati i izraditi plan djelovanja za dodatno poticanje studenata s invaliditetom na registraciju	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom. Vanjski stručnjak za osobe s invaliditetom	2. kvartal 2023.
Provesti detaljnu analizu financijskih, ljudskih i obrazovnih kapaciteta i mogućnosti Ureda za studente s invaliditetom UNIPU te izraditi detaljan plan za unaprjeđenje njegovog kapaciteta kako bi preuzeo aktivniju ulogu u kontinuiranoj i sustavnoj podršci trenutnim i budućim studentima s invaliditetom i nastavnicima.	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom i zaposlenika za upravljanje kvalitetom. Vanjski stručnjak za osobe s invaliditetom	2. kvartal 2023.
Provedba evaluacije pristupačnosti mekih i arhitektonskih elemenata kroz kratke ankete u koje bi bili uključeni studenti i nastavnici.	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za studente s invaliditetom i zaposlenika za upravljanje kvalitetom. Vanjski stručnjak za evaluaciju	2. kvartal 2023., pa kontinuirano na godišnjoj bazi
Analiza mogućnosti korištenja zamjenskih metoda ispunjavanja kvote zapošljavanja osoba s invaliditetom	Vanjski stručnjak za analizu i zamjenske kvote	3. kvartal 2023.
Uspostava mehanizma kontinuirane podrške zaposlenicima s invaliditetom kroz internu ili vanjsku uslugu koja ima svrhu pratiti i pomagati osobi s invaliditetom u procesu uvođenja u posao, edukaciji i mentorstvu za rad i/ili povratka na radno mjesto nakon ozljede ili bolesti.	Udio u radnom vremenu zaposlenika zaduženih za ljudske resurse te voditelji timova. Vanjski stručnjak za zapošljavanje osoba s invaliditetom.	4. kvartal 2023.

Arhitektonska prilagodba zgrade Rektorata	Arhitekt i/ili projektant. Stručnjak za prilagodbu. Sredstva za radove i opremu .	1. kvartal 2024., zatim u skladu s najavljenim natječajima EU
Arhitektonska prilagodba nastavne zgrade Fakulteta ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“	Arhitekt i/ili projektant. Stručnjak za prilagodbu. Sredstva za radove i opremu.	2. kvartal 2024., zatim u skladu s najavljenim natječajima EU
Arhitektonska prilagodba administrativne zgrade Fakulteta ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“	Arhitekt i/ili projektant. Stručnjak za prilagodbu. Sredstva za radove i opremu.	3. kvartal 2024., zatim u skladu s najavljenim natječajima EU
Arhitektonska prilagodba zgrade Filozofskog fakulteta i Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti	Arhitekt i/ili projektant. Stručnjak za prilagodbu. Sredstva za radove i opremu.	4. kvartal 2024., zatim u skladu s najavljenim natječajima EU
Analiza pristupačnosti uzimajući u obzir izvedeno stanje i arhitektonsku pristupačnost u odnosu na namjenu prostora i provedbu adekvatne prilagodbe zgrada budućeg sveučilišnog kampusa na lokaciji bivše Mornaričke bolnice	Stručnjak za prilagodbu	4. kvartal 2024., zatim u skladu s najavljenim natječajima EU

